

The echoes of uncertainty: constructing identity in Brighton's Gay Utopia

Veranderende gender- en seksualiteitsconstructies onder homoseksuele
studenten van *The University of Sussex*, te Brighton.

Renate Weijenberg

Masterscriptie Multiculturalisme in Vergelijkend Perspectief

Universiteit Utrecht

The echoes of uncertainty: constructing identity in Brighton's Gay Utopia

Een onderzoek naar veranderende gender- en seksualiteitsconstructies onder homoseksuele studenten van *The University of Sussex*, te Brighton.

Renate Weijenberg

3846865

r.weijenberg@students.uu.nl

Masterscriptie Multiculturalisme in Vergelijkend Perspectief

Universiteit Utrecht

Onder begeleiding van M. van Gijsel

15-08-2013

19.400 woorden

57 pagina's

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	The Gay Utopia	9
2.1	Veiligheid en de LGBTQ room	9
2.2	De tastbaarheid van Kemp Town en Queer Spaces	12
2.3	Home and belonging	14
2.4	Imagining Gay Utopia	17
2.5	The English Defense League	19
2.6	Conclusie	21
3	Lad Culture en een wankelende Gay Utopia	22
3.1	Lad Culture	22
3.2	Sport en the crisis of masculinity	26
3.3	De economische crisis	28
3.4	Homofobie en de kwetsbaarheid van Gay Utopia	30
3.5	Conclusie	34
4	De zoektocht naar identiteit	36
4.1	Identiteit	36
4.2	Onderhandelingsstrategieën bij homoseksuelen	37
4.3	Queer en meer	42
4.4	Onderhandelingsstrategieën bij andere groepen	44
4.5	Vaste structuren en stereotypen	48
4.6	Conclusie	49
5	Conclusie en afsluiting	51
5.1	Conclusie	51
5.2	Reflectie en aanbevelingen	52
5.3	Relevantie en boodschap	53
	Literatuurlijst	54

1. Inleiding

“It’s about allowing young people to talk about their sexualities and feelings, and being whoever they want to be. I hope that before I die, we can stop with identifying as anything, but just be whoever the bloody hell we want to be without any fear of discrimination.”

(Elly Barnes)

Tijdens de *National Student Pride*¹ in Brighton, begin maart 2013, steekt Elly Barnes haar mening niet onder stoelen of banken. Als bekende Britse activiste strijdt Barnes al jaren voor meer zichtbaarheid van homoseksualiteit, waarbij ze zich met name richt op jongeren. Barnes stelt daarbij voor het “hokjes denken”, waarbij jongeren onder druk worden gezet zichzelf te moeten identificeren als ‘iets’ of iemand, te verwerpen. Nee, zegt Barnes, laat iedereen zijn hoe hij of zij wil zijn en laat daarmee het laatste woord gesproken zijn. Echter, in iedere samenleving zijn er geschreven en vooral ongeschreven regels terug te vinden over wat als “normaal” en “abnormaal” gedrag beschouwd wordt (Richardson & Seidman, 2002), zeker wanneer het gaat om sociaal-culturele normen rondom gender en seksualiteit (Nagel, 2003). De uitspraak van Barnes lijkt daarmee wat idealistisch van aard. Desondanks gaan betekenisgeving en invullingen van gender en seksualiteitsconstructies gecombineerd met allerlei complexe discussies en onderhandelingen waardoor vaststaande normen steeds bewegelijker raken. Deze fluïditeit en onzekerheid binnen sociale discoursen kenmerkt ook een wijdere wereld om ons heen. Een wereld die volgens veel sociale wetenschappers sterk wordt aangedreven door verschillende mondialiseringsprocessen (Eriksen, 2007; Appadurai, 2002). Processen van acceleratie, standaardisatie en *time-space compression* (Eriksen, 2007; Harvey, 1990) maken dat burgers steeds meer zelf verantwoordelijk worden voor het creëren van hun eigen toekomst, geluk en welvaart. Als gevolg van deze tendens is volgens Bauman (2011) een transitie waarneembaar van een *solid* (vaststaande, en zekere) samenlevingsstructuur, naar een meer *liquid* (fluïde, en onzekere) samenleving.

Veel Westerse jongeren groeien hiermee op in een wereld gekenmerkt door individualisme, fluïditeit en ook onzekerheid. Dit leidt ertoe dat bepaalde zekerheden, zoals eeuwenoude sociaal-culturele constructies van gender en seksualiteit, minder stevig in hun grondvesten komen te staan en traditionele boodschappen over genderrollen steeds meer worden

---

¹ De jaarlijkse Student Pride is een variant van de jaarlijkse Gay Pride, gericht op en georganiseerd door studenten in Brighton.

toegeschreven aan het verleden (Wieringa in Padilla e.a, 2007; Murray, 2000; Pascoe, 2012; Wade en Donis, 2007). Er komt voor jongeren steeds meer nadruk te liggen op enkel 'jezelf zijn', ongeacht of dit wel of niet voldoet aan het verwachtingspatroon dat geschetst wordt vanuit de samenleving (Wilson, e.a, 2010). Deze groeiende *counterdiscourse* leidt tot een verscheidenheid aan denkwijzen, houdingen, definities en percepties van gender en seksualiteit onder jongeren.

Aan de andere kant stellen verschillende academici dat tijden van onzekerheid juist zorgen voor meer reactionaire uitingen, dat wil zeggen, beweringen en reacties die terug willen grijpen naar 'vroeger' (Bauman, 2011; Genz & Brabon, 2009). Dit geldt ook wanneer het gaat om de structurering van de maatschappij, waarbij traditionele percepties van gender en seksualiteit ten tijde van onzekerheid weer angstvallig worden vastgehouden (Beynon, 2002; Genz & Brabon, 2009). De aanwezigheid en voelbaarheid van *Lad Culture* op verschillende universiteiten door heel Engeland is hiervan een typerend voorbeeld. *Laddism* is een cultuur waarbij traditionele percepties van masculiniteit een aanzienlijke druk leggen op voornamelijk mannen om zichzelf te bewijzen als man (NUS, 2012). Ook de disciplineren van andere (mannelijke) studenten om het 'juiste' (mannelijke) gedrag te tonen is een gevolg van de zogenoemde 'backlash' richting traditionele genderrollen (Pascoe, 2012; Genz & Brabon, 2009). De langdurige economische crisis, die ook in Groot-Brittannië nog altijd woedt, vergroot daarnaast de behoefte terug te willen grijpen naar traditionele, sociaal-culturele constructies en *regimes*. Tijden van crisis worden volgens Bauman (2011) namelijk gekenmerkt door gevoelens van grote onzekerheid en onvoorspelbaarheid over de toekomst. Het teruggrijpen naar 'het bekende' is volgens Bauman (2011) een logische reactie om deze nare gevoelens tegen te gaan. Met name voor homoseksuele studenten betekent dit een toenemende sociale druk om zich 'in te schikken' binnen de sociale norm van *Lad Culture* die over de campus regeert. Gevaren van discriminatie, geweld en uitsluiting van homoseksuelen zijn in deze omstandigheden, na jaren van emancipatie en activisme, ineens weer aan de orde van de dag.

Met de voorgaande trends en ontwikkelingen in het achterhoofd is het zeker niet gemakkelijk om als homoseksuele student je eigen identiteit vorm te geven en een plek te verkrijgen in de maatschappij. Iedere dag opnieuw worden hierin belangrijke keuzes en overwegingen gemaakt met betrekking tot de eigen identiteitsvorming door *LGBTQ (Lesbian,*

Gay, Bisexual, Transgender, Queer) studenten. Belangrijk bij het benaderen van identiteit in dit onderzoek is om een holistische visie aan te nemen, zeker wanneer het gaat om identiteitsontwikkeling bij homoseksuelen. Vaak wordt namelijk verondersteld dat identiteitsvorming bij homoseksuelen enkel zou draaien om hun 'homo-zijn', echter homoseksuelen zoeken, net als ieder ander, naar een juiste invulling van de algehele persoonlijkheid (Richardson & Seidman, 2002). Ondanks de focus van dit onderzoek op gender en seksualiteit, is het dus belangrijk deze factoren te beschouwen als onderdelen van een bredere identiteitsvorming bij homoseksuelen.

De onderhandelingen en overwegingen die homoseksuele jongeren maken met betrekking tot hegemonische gender- en seksualiteitsconstructies en hun eigen identiteit worden door verschillende academici beschreven als *negotiating strategies* (Murray 2000; Wilson e.a, 2010). Het inzichtelijk willen maken van de identiteitsvorming bij homoseksuele studenten in Brighton in relatie tot concepten als masculiniteit, heteronormativiteit en (homo)seksualiteit, heeft geleid tot de volgende hoofdvraag:

Welke gevolgen hebben onderhandelingen van homoseksuele studenten aan de University of Sussex te Brighton op hegemonische gender- en seksualiteitsconstructies?

Dit onderzoek beargumenteert dat het gebruiken en inzetten van *negotiating strategies* door homoseksuele (maar ook heteroseksuele) studenten leiden tot een ware beproeving van hegemonische sociaal-culturele constructen in de maatschappij. De onderhandelingen van studenten leiden tot een confrontatie tussen vastliggende structuren enerzijds (*structure*) en het uitoefenen van eigen invloeden anderzijds (*agency*). De aanmoedigingen gericht op jongeren om vooral een manier te zoeken waarbij ze 'zichzelf kunnen zijn', zoals benoemd door de bekende Britse spreker Elly Barnes aan het begin van deze inleiding, leiden tot nieuwe, vrije en moderne (seksuele) identificaties onder homoseksuele en heteroseksuele jongeren.

Het construeren van nieuwe en herziene identificaties van gender en seksualiteit vereist een vrije en veilige omgeving, waar studenten zich vrij voelen te kunnen onderhandelen. Het eerste hoofdstuk gaat daarom dieper in op hoe de Universiteit van Sussex en daarnaast Brighton als stad uitgroeien tot een verbeelding van een veilige en tolerante plek voor homoseksuelen. Deze verbeelding van Brighton als veilige plek voor homoseksuelen komt

onder andere voort uit een gevoel van verbondenheid van bewoners onderling, ook al zullen we volgens Anderson (2006) nooit daadwerkelijk iedereen van onze eigen gemeenschap ontmoeten. Het gevoel van verbondenheid met anderen komt volgens Hedetoft & Hjort (2002) tevens voort uit een gedeelde, marginale positie (van homoseksuelen) in de maatschappij, welke leidt tot gevoelens van *belonging*, het gevoel ergens thuis te horen en deze plek te beschouwen als een *home*. De verbeelding van Brighton als Gay Utopia, zoals het eerste hoofdstuk verder zal toelichten, komt voort uit een eigen samensmelting van Anderson's concept *Imagined Communities* (2006) en de concepten van *belonging* en *home*, welke ondermeer door Hedetoft & Hjort (2002) worden beschreven. In het tweede hoofdstuk wordt inzichtelijk dat het studentenleven in Brighton voor homoseksuele jongeren ook een schaduwzijde kent, waarbij dieper wordt ingegaan op de aanwezigheid van *Lad Culture* op de campus en in de stad en de gevolgen voor homoseksuele jongeren die zich niet of nauwelijks kunnen identificeren met deze cultuur. *Lad Culture* bemoeilijkt in deze zin de mogelijkheid tot het construeren van nieuwe en vrije identificaties voor homoseksuele studenten. Ten slotte zal er in het derde hoofdstuk dieper worden ingegaan op hoe homoseksuele studenten een tussenweg zoeken in voorgaande (tegenstrijdige) ontwikkelingen door middel van het inzetten en gebruiken van *negotiating strategies*. Onderhandelingen over de vormgeving van de eigen identiteit (Murray, 2000; Wilson e.a, 2010) draait uiteindelijk om het vinden van een positieve balans tussen bestaande, hegemonische sociaal-culturele structuren en de persoonlijke wil en wensen van het individu.

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in een periode van drie maanden (begin februari tot begin mei, 2013) in de stad Brighton. Brighton is een middelgrote stad, gelegen in het zuidoosten van Engeland en telt zo'n 155.000 inwoners. Een officiële Britse census uit 2001 heeft uitgewezen dat maar liefst 3,1% van de Brightonse bevolking een samenlevingscontract heeft met een partner van hetzelfde geslacht.² Dit percentage is, vergeleken met alle andere steden in het Verenigd Koninkrijk, het hoogst in Brighton. Dit maakt dat een uitspraak als *'The Gay Capital of Europe'* regelmatig wordt gekoppeld aan de stad Brighton en een zeer geschikte onderzoekslocatie voor dit onderzoek. De belangrijkste, meer specifieke locatie voor dit onderzoek is de *University of Sussex*, gelegen in het

---

² http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/3456635.stm

noordelijkste puntje van Brighton. Dit is de plek waar mijn doelgroep, (homoseksuele) studenten in de leeftijd van 16 tot 30 jaar, zich voornamelijk bevindt. Het bereiken van homoseksuele studenten op de universiteit was door de kennismaking met de *LGBTQ (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer) society*, waar in totaal een groep van ongeveer 50 homoseksuele studenten bij zijn aangesloten, een kleine stap. Naast de campus van de universiteit zijn ook het (winkel)centrum van de stad, Kemp Town (de *gayscene* van Brighton), het strand, verschillende sportvelden en de Brightonse Pier belangrijke onderzoekslocaties geweest. Dit zijn plekken waar zowel homoseksuele als heteroseksuele studenten hun vrije tijd veelal spenderen en waar onderhandelingen over gender en seksualiteit in het bijzonder een meer zichtbare praktijk wordt.

Tijdens het veldwerk heb ik gebruik gemaakt van verschillende antropologische onderzoeksmethoden. De belangrijkste reden voor het gebruiken van onderzoeksmethoden is om een vertrouwensband op te kunnen bouwen met mijn onderzoeksparticipanten. Het opbouwen van *rapport* is voor dit onderzoek essentieel, aangezien het onderwerp en de vragen van dit onderzoek zeer persoonlijk zijn en gevoelig kunnen liggen (De Walt & de Walt, 2011). Ik ben mij daarnaast bewust van mijn rol als vrouwelijke onderzoeker in een zogenoemd *sexualized field* (Pascoe, 2012: 176) omringt door jonge mannen (en vrouwen); de rol van seksualiteit mag hierin niet worden onderschat. Om toch *rapport* op te kunnen bouwen heb ik gebruik gemaakt van een zogenoemde "*least-gendered identity*" en "*least-adult identity*" (Mandell in Pascoe, 2012: 176). Binnen deze benadering als onderzoeker zijn bijvoorbeeld kledingkeuzes en lichaamstaal van belang, om op deze manier zo min mogelijk nadruk te leggen op het verschil in gender. Daarnaast heb ik geprobeerd als een *mediator* op te treden tussen enerzijds de volwassen wereld en anderzijds de wereld waarin de studenten zich bevinden (*least-adult identity*). Hierdoor is er minder druk komen te liggen op autoriteit maar heb ik gewaakt voor een positie als volledig gelijkwaardig of minderwaardig. Deze onderzoekersrol is met name belangrijk geweest bij het benaderen van de jongste informanten (16-18 jaar) van mijn onderzoek. Daarnaast is het kenbaar maken van mijn identiteit als onderzoeker en de inhoud van mijn onderzoek (*informed consent*) te allen tijde een belangrijk uitgangspunt geweest bij het ontmoeten van nieuwe informanten. Vanuit deze oprechtheid heb ik gemerkt dat informanten mijn openheid beantwoorden met hun eigen oprechtheid, wat heeft bijgedragen aan valide en betrouwbare bevindingen. Naast het

bijhouden van een dagboek en een logboek, hebben tenslotte andere vooraanstaande antropologische onderzoeksmethoden, zoals *hanging around*, participerende observaties, het deelnemen aan verschillende debatten en (formele en informele) evenementen en het houden van gestructureerde en ongestructureerde interviews onder ten minste 25 studenten van de *University of Sussex*, geleidt tot de uiteindelijke conclusie van dit onderzoek. Mijn dank gaat uit naar de verhalen en energie die ik heb mogen ontvangen van de jongens en meiden aangesloten bij de *LBGTQ society* en alle andere studenten die mij lieten meekijken en meevoelen in hun levens.³ Ieder van hen, zijn voor mij symbool geworden voor een bredere en aanhoudende strijd van homoseksuele jongeren tegen geweld, discriminatie en uitsluiting van de maatschappij.

---

³ In overleg zijn de namen van enkele studenten in dit onderzoek gewijzigd in pseudoniemen.

2. The Gay Utopia

Gelegen aan de zuidoostkust van Engeland, met uitgestrekte stranden, een druk bezochte pier en een authentieke binnenstad ligt *the gay capital of England*: Brighton. Een populaire stad voor toeristen en met twee grote universiteiten is Brighton tevens een populaire studentenstad. De losbandige, vrije en tolerante cultuur die er in Brighton heerst volgens veel studenten, met daarnaast een ruim aanbod aan diverse uitgaansgelegenheden, winkelcentra, sportgelegenheden en nog veel meer maakt de stad een aantrekkelijke keuze voor veel jonge studenten uit heel Engeland. Voor veel homoseksuele jongeren is Brighton echter niet alleen een populaire keuze vanwege de goede voorzieningen, maar is ook de aanzienlijke zichtbaarheid en acceptatie van de *gay community* een belangrijke factor wanneer zij kiezen voor een studentenleven in Brighton. Homoseksuele studenten beschrijven Brighton als een plek waar zij kunnen ontsnappen aan bestaande sociaal-culturele *regimes* en structuren en waar zij zichzelf kunnen zijn. De Universiteit van Sussex en Brighton als stad, worden daarbij beschreven als specifieke plekken waar de veiligheid van homoseksuele studenten wordt gewaarborgd. Dit hoofdstuk gaat dieper in op hoe Brighton en de Universiteit van Sussex worden verbeeld (*imagined*) en geprojecteerd als een veilige plek, een toevluchtsoord en als een (tweede) thuis voor homoseksuele studenten. Echter, waar komt deze verbeelding van Brighton als “Gay Utopia” precies vandaan, hoe wordt dit beeld in stand gehouden en hoe ervaren homoseksuele jongeren deze verbeelding van Brighton zelf? Hiervoor begint het hoofdstuk in de *LGBTQ room* en vanuit deze kleine, afgebakende ruimte groeit de *safe space* steeds verder uit, waarbij uiteindelijk Brighton als stad wordt beschouwd als een plek van veiligheid, zekerheid en bescherming voor homoseksuele (studenten).

2.1 Veiligheid en de LGBTQ room

Het is begin februari, een frisse bries waait over de heuvels van Brighton bij het uitstappen van buslijn 25 recht voor de campus. Gelegen in het noordelijkste puntje van de stad Brighton ligt, omringd door bossen en groene vlaktes, de thuisbasis van zo’n 12.000 studenten aan de University of Sussex. Ik ben op zoek naar de LGBTQ room, de ruimte waarin leden van de LGBTQ society samenkomen voor ontspanning en het drinken van een kopje koffie of thee samen. Dan opeens zie ik op één van de vele deuren in een languitgestrekte gang met

kleurrijke glitters geplakt: LGBTQ Room. De stemmen, het gelach en de geur van versie koffie die achter de deur vandaan komen werken zeer uitnodigend en ik duw de deur open om mijzelf voor de eerste keer voor te stellen aan de studenten aan de andere zijde van de deur.

Van binnen is de kamer simpel ingericht. Een bank, een koffietafel, grote zitzakken, een paar voorraadkasten met boeken en twee grote rekken met reclame kaarten geven de kleine ruimte al snel een volle en rommelige indruk. Overal aan de muur zijn de kleuren van de regenboog terug te vinden, het internationale symbool van de *LGBTQ community*. Eigen gemaakte spandoeken met teksten als *“Equal Love”* en *“I’m Gay”* staan her en der tegen de muur; overblijfselen van eerdere evenementen georganiseerd door de *LGBTQ society*. Aan de binnenkant van de deur waar ik zojuist door naar binnen ben gekomen, hangt een klein kaartje dat eigenlijk alles over de functie en de betekenis van deze ruimte zegt: *“this is a safe space you guys.”* De *LGBTQ room* is een specifiek afgebakende ruimte waarin leden van de *LGBTQ society* zich kunnen terugtrekken en zich kunnen ontspannen, maar is ook de plek waar evenementen worden georganiseerd, zoals bingo’s, *popquizzes*, voorlichtingen en debatten. Ongeveer 50 homoseksuele studenten van de *University of Sussex* hebben zich aangesloten als lid van de *LGBTQ society*, waarbij er een vast ‘clubje’ van ongeveer 20 studenten regelmatig samenkomt. Al snel word ik opgenomen in deze groep als één van hen en na een aantal weken word ik gezien als een zogenoemde *ally*, een heteroseksueel persoon die een nauwe band heeft met homoseksuelen.

Op een willekeurige woensdagmiddag bevinden zich in de *LGBTQ room* ondermeer Rance (18), Alicia (23), Hannah (19), Ben (19), James (23), Emily (21) en Beth (20). Rance speelt rustige nummers op zijn gitaar, anderen proberen wat huiswerk af te ronden en de gezellige doch altijd nadrukkelijk aanwezige Hannah is, zoals ik al snel leer, een vaste aangelegenheid. Ze vertelt graag op een spannende en zeer gedetailleerde wijze over haar uitgaansavonturen van de nachten ervoor. Wanneer Hannah niet aan het woord is, komen ook allerlei andere onderwerpen aan bod zoals huiswerk, docenten, familie, het uitgaansleven, voetbal en de laatste paar weken wordt ook nauwlettend het nieuws in de gaten gehouden vanwege de eerste stappen in een wetswijziging voor het toestaan van het homohuwelijk in Engeland, een ontwikkeling die in positieve zin veel losmaakt bij de studenten. De sfeer in de *LGBTQ room* is vrijwel altijd ontspannen en er is altijd ruimte voor nieuwe studenten die voor het eerst een kijkje willen nemen bij de vereniging. De *LGBTQ room* is ontstaan vanuit een idee

een veilige plek te creëren voor *LGBTQ* studenten en geldt tevens als een poging vanuit de directie van de universiteit om de zichtbaarheid en de acceptatie van homoseksuele studenten op de campus te vergroten.⁴ De geleverde inspanningen van de universiteit creëren een gevoel van veiligheid en vrijheid bij homoseksuele studenten om, in tegenstelling tot wat zij vaak vanuit huis hebben ervaren, hun seksualiteit niet langer te hoeven verbergen. Dit geldt bijvoorbeeld voor Beth (20) en Emily (21) die elkaar al sinds de kleuterschool kennen uit het vrij conservatieve Manchester. Twee jaar geleden zijn Beth en Emily naar Brighton verhuisd, een belangrijk keerpunt in het leven van beide jonge vrouwen. Na jaren van geheimhouding en schijn, is de komst naar de universiteit voor beide het moment geweest officieel uit de kast te komen: *“I decided to come out the moment I stepped on this campus”*, zegt Beth stellig. Vrijwel meteen na de *coming out* beginnen Beth en Emily een relatie. Studeren in Brighton is volgens Beth een vorm van vrijheid die zij en Emily vanuit huis nog niet eerder hebben gevoeld. De uitspraak van Beth toont aan dat studeren in Brighton een nieuwe start is geweest voor haar en dat haar seksualiteit vanaf de eerste dag op de campus geen geheim meer zou zijn. De universiteit biedt voor studenten als Beth en Emily een veilige sfeer en ruimte om voor het eerst openlijk uit de kast te komen, in tegenstelling tot hun thuisomgeving waarin ze veelal negatieve reacties hebben ontvangen met betrekking tot homoseksualiteit. Studeren op de universiteit wordt gezien als een nieuwe fase in het leven waarin studenten met een schone lei kunnen beginnen aan een poging eindelijk te kunnen zijn wie zij al die tijd ‘verborgen’ hebben gehouden of juist op zoek te gaan naar wie ze nu werkelijk (willen) zijn.

Bij het verlaten van de *LGBTQ room* vraag ik mij af in hoeverre de veiligheid van homoseksuele studenten gewaarborgd blijft buiten de muren van de *LGBTQ room* en de directe omgeving van de universiteit, bijvoorbeeld wanneer studenten de campus verlaten en het centrum van Brighton betreden. Voor homoseksuele studenten betekent het verlaten van de campus vaak het betreden van Kemp Town, de *gayscene* van Brighton. Een logische volgende stap is daarom een bezoek te plannen aan deze buurt.

---

⁴ <http://sussexlgbtq.weebly.com/>

2.2 De tastbaarheid van Kemp Town en Queer Spaces

“Everything right on the pier is queer”.

(Een bekende uitspraak over Kemp Town)

De veiligheid die gevoeld wordt door studenten als Emily en Beth en de aantrekkingskracht van Brighton als stad voor homoseksuele studenten komt gedeeltelijk voort uit praktische en tastbare plekken en faciliteiten in Brighton die de acceptatie van homoseksuelen expliciet zichtbaar maken. De *gayscene* in Brighton, genaamd Kemp Town, is een zeer tastbare plek waar veiligheid, vrijheid en gelijkheid voor homoseksuelen in het bijzonder tot uiting komt. Kemp Town ligt in het oosten van Brighton, rechts gelegen naast de pier (*“everything right on the pier is queer”*). Het hart van de *scene* bestaat uit twee lange hoofdstraten, St. James Street en de Marine Parade. Overdag is Kemp Town en met name de grootste hoofdstraat St. James Street, een populaire shopping gelegenheid, overgoten met een diversiteit aan mensen. Van gezinnen met jonge kinderen, tot senioren en studenten, de vele supermarkten, opticiens, drogisterijen, apotheken en andere (kleding)winkeltjes maken Kemp Town een druk bezochte winkelgelegenheid voor alle bewoners van Brighton. Echter, wanneer de avond valt transformeert Kemp Town in een walhalla voor het homoseksuele publiek. De naam Kemp Town verwijst naar de term ‘camp’, een term die zowel voor informanten als wetenschappers erg verschillende betekenissen heeft. De 34-jarige heteroseksuele Dave, een vaste bezoeker van verschillende clubs en cafés in Kemp Town, geeft bijvoorbeeld de volgende invulling van de term camp: *“you know how quit a lot of gay guys are quite feminine, speaking in a really feminine way or have quite a feminine mannerism? Tháts a camp.”* Dave legt dus de nadruk vooral op de vervrouwelijking van homoseksuele mannen. Andere informanten zien *campness* meer als de extravagantie van homoseksuelen en het willen entertainen van anderen, waarbij een ‘plagerige en flirterige’ houding wordt aangenomen. Susan Sontag (in Bergman, 1993: 4) ziet *camp* enkel als een vorm van esthetiek, waarbij volgens Sontag niet perse een koppeling bestaat met (homo)seksualiteit. Ondanks talloze benaderingen en het ontbreken van een eenduidige definitie, stellen zowel academici als informanten dat zij *camp* herkennen als zij het zien. *Camp of campness* is dus een vorm van stijl (Bergman, 1993: 4). Kemp Town in Brighton is een samensmelting van verschillende betekenissen en invullingen van *camp*. Het is een extravagante en een uitdagende plek (bijvoorbeeld door de “prop pogingen” van *drag*

queens en *kings* door voor je te zingen of met je te flirten). Kemp Town is daarnaast gericht op entertainment en commercie (bijvoorbeeld door de verschillende *gay bars*, discotheken en winkeltjes) en het bevindt zich in een erotische sfeer (bijvoorbeeld door seksshops, erotische sauna's en stripclubs). Tot slot is Kemp Town een esthetische plek die tot de verbeelding spreekt, bijvoorbeeld door de vele regenboogvlaggen die uitgehangen zijn en de kleurrijke discoverlichting die bij nacht de straten betovert.

De aanzienlijke zichtbaarheid van homoseksualiteit in het dagelijks leven in Brighton, komt niet alleen terug in de buurt van Kemp Town. Door heel Brighton heen zijn *reminders* te vinden die de tolerantie en acceptatie van homoseksualiteit aantonen. Bijvoorbeeld door middel van sportcomplexen die speciaal gericht zijn op *LGBTQ*, speciale *LGBTQ* monumenten en standbeelden in parken, reclameadvertenties op de straat, het maandelijkse tijdschrift *gscene* wat op iedere hoek van de straat gratis te krijgen is, de vele evenementen die zijn gericht op het homoseksuele publiek, zoals de jaarlijkse *Gay Pride* in augustus en de studentenversie van de *Gay Pride (The Student Pride)* in maart. Tot slot geldt natuurlijk als grootste *reminder* de vele *same-sex* koppels die hand in hand over straat lopen met elkaar. De zichtbaarheid van homoseksualiteit in een bepaalde omgeving wordt door Oswin (2008: 90) beschreven als een '*queer space*': een ruimte waarin homoseksualiteit zich probeert te 'verzetten' tegen de heteroseksuele norm.

"As a reterritorialization of heterosexual space, it purportedly enables the visibility of sexual subcultures that resist and rupture the hegemonic heterosexuality that is the source of their marginality and exclusion" (Oswin, 2008: 90)

Oswin veronderstelt hiermee twee dingen, namelijk dat iedere plek bij voorbaat een dominante heteroseksuele norm heeft en dat de aanwezigheid van '*queerness*' deze heteroseksuele hegemonie ontwricht of in twijfel brengt. Hoewel door de afbakening van Kemp Town als specifieke *gayscene*, gesuggereerd kan worden dat de rest van Brighton een heteroseksuele norm heeft, wordt er door veel bewoners en studenten niet gesproken over een gemarginaliseerde of uitsluitende positie van homoseksuelen in Brighton. In tegenstelling tot het argument van Oswin, stelt Steve (30) bijvoorbeeld dat hij ondanks zijn heteroseksuele geaardheid graag de *gay bars* bezoekt:

“The atmosphere in gay clubs is more relaxed, and gay people are fun. They don’t mind if you visit the gay bars, as long as you don’t feel surprised if you get hit on by a man!”

De samensmelting van homoseksuele en heteroseksuele sferen is door Brighton heen verweven en het betreft eerder een bepaalde *mindset* van de Brightonse bevolking die dit argument ondersteunt, dan een specifieke afbakening en bestempeling van plekken als heteroseksueel of *queer*. Hiermee lijkt de veronderstelling van Oswin dat een ruimte altijd een heteronormatieve standaard heeft, niet te kloppen. Eerder, en zo concludeert Oswin uiteindelijk ook zelf, is een ruimte altijd neutraal op het gebied van seksualiteit. Doordat ruimtes neutraal zijn, bestaat er voor homoseksuele jongeren meer bewegingsvrijheid om hun seksualiteit ook buiten de veilige muren van de *LGBTQ room* te kunnen uiten.

2.3 Home and belonging

“For better or worse, the city invites you to remake it, to consolidate it into a shape you can live in. Decide who you are, and the city will again assume a fixed form around you. [...] A labyrinth, an encyclopedia, an emporium, a theatre, the city is somewhere where fact and imagination simply have to fuse” (Raban in Harvey, 1990:5 emphasis in original).

De stad is dus een plek waar volgens Jonathan Raban feiten en verbeelding samenkomen. Eén van de oudste gebouwen in Brighton, *The Royal Pavillion*, is een plek waar de samensmelting tussen ‘echt’ en ‘imaginair’ tot uiting komt. Gelegen midden in het oude centrum van de stad, op zo’n 200 meter van het strand, is dit gigantische paleis ooit in opdracht van Koning George IV gebouwd, in de periode van 1787 tot 1823. De Koning liet het paleis destijds bouwen om te kunnen ontsnappen aan zijn politieke positie, de aanhoudende familiedrama’s en de druk vanuit het Koninkrijk (Koning George was niet geliefd onder de Engelse bevolking gedurende zijn heerschappij).⁵ Het paleis is één van de oudste herinneringen van Brighton als toevluchtsoord en toont aan dat Brighton al sinds jaar en dag een thuis kan bieden aan mensen die willen ontsnappen uit hun oude omgeving.

De stad is daarnaast volgens Raban (in Harvey, 1990) een zeer flexibele en veranderbare plaats. Bepaal wie je wilt zijn en de stad adapteert zich aan de mensen die hij onder zijn hoede neemt, zo stelt Raban in zijn citaat aan het begin van deze paragraaf. In tegenstelling

---

⁵ <http://www.brighton-hove-rpml.org.uk/RoyalPavilion/Pages/home.aspx>

tot vele andere schrijvers rond de jaren 70, ziet Raban de stad niet als een simpele stratificatie van verschillende klassen en beroepen, maar stelt hij dat de stad een verscheidenheid aan *signs* en *images* produceert (Raban in Harvey, 1990: 3). De stad draagt dus een betekenis uit. Met een grote diversiteit aan mensen, die allemaal andere wensen en verwachtingen hebben van het leven, is een stad ook veel te complex om zich te laten disciplineren (Raban in Harvey, 1990: 5). Wanneer gevoelens van veiligheid en bescherming steeds opnieuw gevoeld worden door homoseksuele studenten, wordt Brighton voor hen een thuisbasis, een *home*. Volgens Hedetoft en Hjort (2002) is thuis de plek waar we ons thuis voelen, op territoriale, existentiële en culturele basis, het is de plek waar de eigen gemeenschap is, waar onze familieleden of geliefden zijn, waar we ons kunnen identificeren, en het is de plek waar we naar verlangen als we ergens anders op de wereld zijn (Hedetoft en Hjort, 2002: vii). *Home* gaat dus gepaard met gevoelens van *belonging*, hier hoor ik thuis. Brighton kan in deze zin voor sommige homoseksuele studenten een thuisbasis worden die zij nooit eerder gevoeld of gekend hebben. Dit geldt bijvoorbeeld voor de 19-jarige, homoseksuele student Michael. Volgens Michael is de bewering “*The further up North, the more backwards people are*” volledig waar. In zijn geboorteplaats, die hij liever niet kenbaar wil maken maar gerekend kan worden tot het noorden van Engeland, wordt volgens Michael niet over homoseksualiteit gepraat en wordt homoseksualiteit daarnaast beschouwd als iets onnatuurlijks. Doordat homoseksualiteit in de doofpot gestopt wordt lijken buurtbewoners en familieleden te doen alsof het niet bestaat, geeft hij aan. Michael komt desondanks toch uit de kast voor zijn familie vlak na het slagen van zijn middelbare school. Zijn homoseksuele geaardheid wordt tot op zekere hoogte geaccepteerd, vertelt Michael, maar echte steun heeft hij nooit ervaren. De enigszins ‘veilige muren’ van zijn eigen huis beperken zich tot aan de voordeur, zodra Michael daar buiten treedt komt hij in een omgeving van vijandigheid, spanning en uitsluiting. Zijn oude vrienden spreekt hij niet meer en op straat werd hij regelmatig uitgescholden. Op 18-jarige leeftijd besluit Michael daarom naar het zuiden te verhuizen en geeft aan dat deze behoefte voortkwam uit de constante sociale druk vanuit zijn oude thuisomgeving. Brighton is daarentegen de plek die in heel Engeland bekend staat om de aanzienlijke tolerantie en acceptatie van *gays*, zo zegt Michael. In combinatie met de wens de opleiding filosofie te willen studeren, wat aan de University of Sussex kan, besluit Michael om op de campus te gaan wonen. Michael geeft aan dat Brighton de plek is waar hij

niet langer zijn seksualiteit hoeft te verbergen maar dat hij eindelijk zichzelf kan zijn, zonder angst voor negatieve reacties uit de omgeving:

“There is so much diversity in Brighton that I finally have the opportunity to develop myself to be who I really want to be. The amount of tolerance and acceptance for each other is an important contributing factor [to this opportunity]. [...] Right now, there is no place else where I would rather be than Brighton.” (Michael, 19)

In het verhaal van Michael wordt duidelijk dat hij wel degelijk een *sense of belonging* met zijn geboorteplaats voelt, het is de plek waar zijn familie woont en het is de plek waar hij is opgegroeid en veel heeft meegemaakt. Toch was dit voor hem niet voldoende om van deze plek echt zijn thuis te maken, want uiteindelijk draait *home* om een evenwichtige relatie tussen individu, de directe omgeving en de bredere samenleving (Hedetoft en Hjort, 2002: X). Dit ontbreekt voor Michael in zijn oude omgeving.

Home en *belonging* bestaan dus uit twee onderdelen, *‘being’* en *‘longing’* (Hedetoft en Hjort, 2002: IX). In sommige gevallen is men ergens op de wereld (*being*) wat tot op zekere hoogte als een thuis wordt ervaren, maar kunnen tegelijkertijd verlangens naar een andere plek ontstaan (*longing*):

“People, in other words, may find themselves living and breathing in their own home, their privileged community space, with people of ‘their own kind’ [...] But they may also find themselves elsewhere, in voluntary or enforced exile, as part of a so called minority, being treated miserably, decently, or possibly even quit well, [...] in which case be-longing more often than not turns into a question of longing-to-be... at home.” (Hedetoft & Hjort 2002: viii)

Murray voegt hieraan toe dat wanneer heteronormatieve gebruiken binnen de private sfeer worden overtreden, homoseksuelen vaak vervreemd raken met hun thuisbasis (2006: 56). Ook bevestigt Murray dat publieke en private sferen niet strikt van elkaar gescheiden kunnen worden en dat zij invloed hebben op elkaar (2006:56). Het gevoel van een *home* ligt dus niet perse in de private sfeer, maar is vaak een wederkerige relatie tussen privaat en publieke sferen (2006: 54). Michael raakt in conflict met zijn oude omgeving omdat hij alleen in de private sfeer zichzelf (tot op zekere hoogte) kan zijn en zodra hij de publieke sfeer betreedt, zoals winkelcentra en de lokale sportvereniging, hij zichzelf anders voor moet doen

dan hij wil zijn, met andere woorden, hij moest zijn homoseksualiteit onderdrukken. In Brighton ervaart Michael deze evenwichtige relatie tussen hemzelf en zijn omgeving wel, doordat hij zijn seksualiteit niet meer hoeft te verbergen en zich niet langer hoeft 'in te perken'. Door de bewegingsvrijheid jezelf te kunnen zijn en de eigen identiteit te kunnen bevestigen, kan het concept "home" worden uitgerekt tot buiten de private sfeer (Murray, 2006: 54). Hierdoor kan Brighton als stad een *sense of belonging* stimuleren en als een *home* fungeren voor veel homoseksuele studenten, zoals Michael.

2.4 Imagining Gay Utopia

Ik loop door de straten van St. James Street. Het is laat in de nacht, overal strompelen jongeren uit discotheken en barretjes, op zoek naar een taxi die hen weer thuis brengt. Ondanks de lachende gezichten om mij heen, krijg ik het beeld van nors kijkende uitsmijters en beveiligers met brede schouders maar niet uit mijn hoofd. Kyle, een 26 jarige, heteroseksuele student en deze avond mijn metgezel, benadrukt echter constant dat de veiligheid in Brighton niets is om mij zorgen over te maken: "You have nothing to worry about love, nothing is gonna happen to you in Brighton. Even if something happens, there is always someone there who will stand up for you and help you."

Het citaat van Kyle bevestigt het beeld over Brighton als een veilige, tolerante stad en suggereert daarnaast ook dat er een betrokkenheid en verbondenheid gevoeld wordt van bewoners onder elkaar. Als me iets zou overkomen, zegt Kyle, staat er altijd iemand voor me klaar. Uitspraken zoals die van Kyle en het verhaal van Michael eerder in dit hoofdstuk, illustreren dat het beeld van Brighton als een veilige en homotolerante stad niet alleen op basis van tastbare plekken en faciliteiten tot stand komt, maar ook op basis van gevoel. De bestempeling van Brighton als een veilige plek en het "beloofde land" voor homoseksuelen lijkt daarmee vooral een voortvloeiende te zijn vanuit verbeeldingen. Benedict Anderson stelt in zijn boek *Imagined Communities* (2006) dat alle gemeenschappen die door de grote van hun populatie het *face-to-face* contact zijn ontgroeid, bestaan op basis van verbeelding (Anderson, 2006: 6). Hoe klein de gemeenschap ook is, niemand zal daadwerkelijk alle andere leden van de gemeenschap ontmoeten of zelfs van hen horen. "Yet in the minds of each, lives the image of their communion" concludeert Anderson (2006: 6). Ondanks ongelijkheid en exploitatie die in iedere *community* voorkomt, wordt in de gedachte van

ieder lid een volledig horizontale en diepgaande kameraadschap gevoeld (Anderson, 2006: 7).

De betekenis die een bepaalde *space* met zich meedraagt is altijd sociaal geconstrueerd (Gupta en Furguson, 1997: 11). De idealisering van een bepaalde omgeving als een veilige plek, zoals Brighton, is daarnaast een sociaal fenomeen wat door Gorman-Murray (e.a, 2007: 1) wordt beschreven als *the rural idyll*: “*the rural idyll is a construct, existing as much in the collective imagination of certain social groups as in the material setting of the countryside. Following Bell, we call this idyllisation: the process of socially manufacturing idyllic ruralities.*” De idealisering van een bepaalde plek als veilig is een combinatie van collectieve verbeelding en de materialistische setting van de omgeving, waarbij vaak een tegenstelling wordt geconstrueerd; “Dáár is het onveilig, smerig en vies, dus hier is het prachtig, vredig en goed”. Gorman-Murray koppelt in zijn onderzoek de idealisering van een plek als veilig aan homoseksuelen, waaruit vervolgens een ‘*gay/lesbian rural idyll*’ constructie voortvloeit: een plek waarin homoseksualiteit is ingebed in de symboliek van de stad (Gorman-Murray e.a, 2007: 2). Brighton is in navolging van Gorman-Murray’s (e.a, 2007) analyses, bij uitstek een stad met een *gay-lesbian rural idyll*.

Gupta en Furguson (1997) stellen echter dat een bepaalde cultuur niet verbonden kan zijn aan een bepaalde plek, maar dat deze betekenissen verbonden zijn aan de mensen die zich op de plek bevinden. Zo is ‘de Amerikaanse cultuur’ bijvoorbeeld niet verbonden aan de Verenigde Staten als plek, maar kunnen fragmenten van deze cultuur overal teruggevonden worden in de wereld afhankelijk van waar ‘Amerikanen’ zich bevinden (1997:12). Brighton is in deze zin inderdaad een stad met een diversiteit aan nationale achtergronden, dit komt bijvoorbeeld al tot uiting in de verscheidenheid aan verschillende nationaliteiten onder de studentenpopulatie. Een eenduidige ‘Engelse’ cultuur is hierdoor moeilijk te vangen, maar een homotolerante, vrije en liberale cultuur is in Brighton wel degelijk ingebed in de cultuur van de stad. Het verspreiden van allerlei verschillende *flows of people* (Appadurai, 2002) waar Gupta en Furguson (1997) over schrijven, duidt daarom eerder op een afname in de soevereiniteit van de natie-staat in plaats van een aanname dat een plek geen bepaalde cultuur kan hebben. Brighton wordt in deze zin door talloze studenten, onafhankelijk van

elkaar, gekoppeld aan een cultuur die wordt beschreven als veilig, homo-tolerant, respectvol, betrokken, liberaal, vrij en zorgeloos.⁶

Het idee van Brighton als een Gay Utopia, een samensmelting van feiten en verbeelding, maakt dat studenten uit heel Engeland bereid zijn naar deze plek te verhuizen. Een treffende uitspraak van de jonge, lesbische Alicia (23) is precies waar de *imagined* Gay Utopia om draait:

“You can be whoever you want to be here, unlike the small town where I come from. Over there people stare at you, or they judge you by the way you look. In Brighton people are different; they have free spirits and are very liberal.” (Alicia, 23)

De aanwezigheid van een tolerante cultuur en sfeer in Brighton, zoals hiervoor door verschillende studenten is beschreven, trekt mensen aan die zich met deze cultuur en attitude kunnen identificeren, waardoor de (*imagined*) Gay Utopia in stand wordt gehouden. Brighton is de plek waar homoseksuelen zichzelf kunnen zijn. De vrijheid die studenten ervaren is nieuw voor hen, negatieve reacties blijven uit of zijn erg beperkt en er is zoveel diversiteit in de stad dat het construeren van een (heteroseksuele) dominante norm bijna onmogelijk is. Voor hen, de critici, die nog niet overtuigd zijn van deze uitspraken over Brighton, sluit ik af met een korte etnografie over *the English Defense League* protesten, welke eind april plaatsvonden vlakbij het strand in Brighton.

2.5 The English Defense League

“Brighton embraces, but we draw the line.. at racists”

(Een citaat geschilderd met zwarte letters op een wit laken, hoog vastgebonden aan het reuzenrad in Brighton)

The English Defense League (EDL) is een extreemrechtse organisatie welke voornamelijk anti-islamitische overtuigingen aanhangt, maar daarnaast ook homofobe en racistische overtuigingen probeert te verspreiden.⁷ Ieder jaar houdt de EDL in talloze steden in Engeland georganiseerde marsen, waarin de leden van de organisatie in lang uitgestrekte groepen met Engelse vlaggen, rood-wit gestreepte hoeden, fluitjes, spandoeken en koorachtige leuzen over (vaak afgezette) straten paraderen. De marsen zijn bedoeld om

---

⁶ Ondermeer uitspraken van Alicia, Rance, Emily, Beth, Dave, Ben, Fadil, Michael, Tim, Hannah, James, Kyle en Sebastien bevestigen dit.

⁷ <http://englishdefenceleague.org/>

mensen op te roepen hen te steunen, in hun poging Engeland te beschermen tegen “het kwade”, waarmee vooral immigranten en Islamieten worden bedoeld. Op 21 april wordt zo’n mars georganiseerd in Brighton en er zijn deze ochtend al vroeg honderden politieagenten op de been om de aangekondigde mars in goede banen te leiden. Enkele uren van te voren worden twee grote hoofdstraten in Brighton, gelegen langs de boulevard van het strand, volledig afgesloten. Onder strenge begeleiding van de politie worden steeds enkele aanhangers van de EDL groepering vanaf het treinstation naar de (volledig afgesloten) startpositie van de mars geleid. In slechts een paar uur tijd verandert de veilige en liberale *space* van Brighton in een dreigende en grimmige omgeving.

Tegenover zo’n 200 EDL aanhangers zijn inmiddels aan de andere kant zo’n 1000 protestanten uit heel Brighton bij elkaar gekomen om hun afkeer en eenheid aan de EDL te tonen. Verspreid achter de dranghekken langs de lange straat Kingsway, waar de mars straks zal plaatsvinden, bevindt zich een kleurrijk palet aan mensen. Net als antropoloog Jeffrey Juris observeert in zijn boek *Networking Futures* (2008) onderscheiden zich verschillende groepen protestanten in de menigte. De meest agressieve groep, welke een confrontatie met EDL aanhangers en de politie niet uit de weg zal gaan, bestaat voornamelijk uit jonge mannen, gekleed in het zwart met hun gezichten zoveel mogelijk bedekt met sjaals. Maar ik zie ook de zogenoemde *yellow* protestanten (Juris, 2008: 123), dit zijn protestanten die iedere vorm van geweld verwerpen, maar hun afkeer desondanks duidelijk laten blijken door middel van hun opvallende aanwezigheid. Bijvoorbeeld door het afspelen van luide muziek en het dragen van opvallende kleding. Tot deze categorie horen bijvoorbeeld enkele gehandicapten die dansen in hun rolstoelen op muziek van Queen, homoseksuele mannen en vrouwen verkleed in het roze, met grote regenboogvlaggen en pruiken en enkele *Drag Queens* en *Kings*. Dan is er de categorie mensen die (wellicht door toeval) zonder intentie in de protesten verstrikt zijn geraakt maar uit nieuwsgierigheid of afschuw blijven staan. In sommige gevallen protesteren zij zelfs actief mee. Hiertoe behoren bijvoorbeeld vaders en moeders met kinderwagens, enkele toeristen, maar ook een aantal dak –en thuislozen. Om mij heen hoor ik al deze mensen in koor verschillende leuzen en liedjes zingen, waarbij vooral termen als *skinheads* of *nazi scum* veel worden gebruikt. Naast mij staat de 26-jarige, heteroseksuele student Tim. Met een brede glimlach zegt hij dat hij zich nog nooit zo trots heeft gevoeld een ‘Brightenaar’ te zijn. Later beschrijft Tim de protesten voor mij als een

“*community of diversity*”, een term waar ik dankbaar gebruik van maak om de sfeer en gebeurtenissen van deze dag mee samen te vatten. Wanneer ik zo om mij heen kijk en de verbondenheid voel tussen al deze verschillende mensen, wordt het duidelijk dat de bevolking van Brighton zijn stem laat gelden. Intolerantie wordt in Brighton niet gewaardeerd.

2.6 Conclusie

De veiligheid die homoseksuele studenten ervaren in Brighton is een combinatie van fictie en realiteit. De *LGBTQ room* op de universiteit, de *gayscene* Kemp Town, de hoeveelheid faciliteiten en feesten die de stad biedt voor homoseksuelen, de hoeveelheid *same-sex* koppels die hun liefde openlijk uiten op straat en de EDL protesten eind april tonen tenslotte in een vrij zichtbare vorm, de eenheid en betrokkenheid van bewoners in Brighton onder elkaar. Echter, een aanzienlijk gedeelte van Brighton als Gay Utopia komt voort vanuit verbeelding. De *imagined* Gay Utopia wordt verspreid door middel van verhalen en boodschappen onder met name homoseksuele jongeren, die te maken hebben met een cultuur van veiligheid, acceptatie, respect, vrijheid en tolerantie tot elkaar. Door het benoemen van deze cultuur en levenswijze in Brighton wordt de verbeelding van Brighton als Gay Utopia in stand gehouden. Daarnaast wordt de *imagined* Gay Utopia constant opnieuw bevestigd doordat ieder jaar, bij het aanbreken van een nieuw academisch schooljaar, nieuwe (homoseksuele) studenten vanuit heel Engeland massaal naar Brighton trekken met de verbeelding van Brighton als Gay Utopia in hun achterhoofd.

Ondanks alle positieve verhalen van studenten en bewoners en de positieve en respectvolle sfeer die overal in Brighton te proeven is, kent de Gay Utopia ook zijn schaduwzijde. In tijden van (economische) crisis, komen gevoelens van onzekerheid en onvoorspelbaarheid over de toekomst tot uiting in eeuwenoude sociaal-culturele *regimes* en structuren, een ontwikkeling die de verbeelding van Gay Utopia en het zorgeloze leven van homoseksuele studenten in Brighton, flink op de proef stelt. Deze schaduwzijde zal dan ook de focus zijn van het volgende hoofdstuk.

3. Lad Culture en een wankelende Gay Utopia

Naarmate de weken passeren in Brighton, wordt het voor mij steeds duidelijker dat het studentenleven voor homoseksuelen in Brighton niet alleen over rozen gaat; de verbeelding van Brighton als Gay Utopia en alle positieve associaties die hiermee gemaakt worden door studenten, is slechts één zijde van dezelfde munt. Waar enerzijds kenmerken van fluiditeit, bewegelijkheid, vrijheid en een sterke persoonlijke autonomie leiden tot vrije en creatieve invullingen van gender en seksualiteit voor (homoseksuele) studenten, is anderzijds een ontwikkeling waarneembaar van een ‘backlash’ richting traditionele en gefixeerde invullingen van gender en seksualiteit. Deze wederopkomst van eeuwenoude sociaal-culturele structuren en *regimes* is op verschillende campussen in heel Engeland zichtbaar in de vorm van *Lad Culture*, een typische Britse mannencultuur waarbij traditionele kenmerken van masculiniteit een centrale positie innemen (NUS, 2012). De wederopkomst van traditionele percepties van masculiniteit en het laten zien van “*laddish behaviour*”, zoals veel drinken, uitingen van seksisme of het uiten van sociale groepsdruk (NUS, 2012), wordt door verschillende academici gelinkt aan een “*crisis of masculinity*” (Genz & Brabon, 2009; Beynon, 2002; McDowell, 2000). Daarnaast speelt een andere crisis in Groot-Brittannië, de economische crisis, een belangrijke rol in het versterken van gevoelens van onzekerheid en angst over de toekomst, waardoor het teruggrijpen naar eeuwenoude, ‘vertrouwde’ sociale structuren en *regimes* nog meer wordt gestimuleerd (Bauman, 2011). In dit hoofdstuk beantwoord ik vragen als wat is *Lad Culture* precies, hoe krijgen jonge (homoseksuele) studenten met deze cultuur te maken en wat zouden oorzaken kunnen zijn voor de wederopkomst van traditionele en gefixeerde invullingen van gender en seksualiteit? Ook rijst de vraag in hoeverre de Gay Utopia deze ‘backlash’ richting traditionele gender- en seksualiteitsconstructies ‘overleeft’ en welke gevolgen het voorgaande heeft voor de identiteitsvorming van homoseksuele studenten.

3.1 Lad Culture

Het is vrijdagmiddag, de scholen zijn uit en het weekend staat voor de deur. Twee jongens, allebei een jaar of 17, stappen in de bus vanaf de universiteit Sussex richting het centrum van de stad en nemen plaats precies twee stoelen voor mij. Ze dragen allebei spijkerbroeken tot ver onder hun heupen, witte sneakers en één van de jongens draagt een grijze pet

achterstevoren op zijn hoofd. Op een luidruchtige manier bespreken zij hun plannen van vanavond, een feestje van één van hun vrienden. Dan bemerkt de jongen zonder pet dat zijn vriend wel een kappersbeurt kan gebruiken en adviseert hem een goede kapper in de buurt. Om dit klaarblijkelijk domme voorstel van zijn vriend, barst de jongen met pet in lachen uit. Vervolgens haalt hij zijn pet van zijn hoofd, schud zijn lange, donkere haren speels naar achteren en benadrukt dat hij ‘de vrouwtjes toch wel kan krijgen’, kappersbeurt of niet. De jongen zonder pet is zichtbaar gegeneerd en slaat zijn ogen naar beneden. Met een kleine glimlach zegt hij voorzichtig: “yea yea, you’re right. Hairdressers are for gays anyway”.

De complexe en talloze uitingen en ‘regels’ van *Lad Culture* vormen samen een allesomvattende cultuur dat draait om het zijn van een ‘echte vent’. Het zijn van een ‘echte vent’ is beladen met culturele betekenis wat ervoor zorgt dat *Lad Culture* moeilijk gedefinieerd kan worden. *Lad Culture* beïnvloedt hierdoor meer op een impliciete wijze het leven van voornamelijk jonge mannen (maar ook vrouwen) door middel van allerlei ‘ongeschreven regels’. In het gesprek tussen de twee jongens in de bus behoren mannen bijvoorbeeld niet met hun uiterlijk bezig te zijn en wordt de jongen zonder pet door zijn vriend aangesproken wanneer hij deze ‘ongeschreven regel’ lijkt te overtreden. Daarnaast legt de jongen zonder pet een link tussen uiterlijke verzorging en homoseksualiteit door te zeggen dat kappers alleen voor *gays* zijn. Met andere woorden behoren heteroseksuelen niet met hun haar bezig te zijn, een tweede ‘onzichtbare regel’. *Lad culture* is een ingewikkelde en veelal bewegelijke *discourse*, waarbij de invulling van correct en juist mannelijk gedrag constant verandert (Pascoe, 2012). Binnen deze complexe “discours van mannelijkheid” proberen jonge mannen zichzelf en anderen om hun heen te disciplineren tot het uiten van ‘het juiste’ (mannelijke) gedrag (Pascoe, 2012: 54). Factoren als klasse, etniciteit, status, levensstijl, seksuele oriëntatie, leeftijd, religie en geografische ligging hebben daarnaast allemaal invloed op het construeren van verschillende *masculinities* (Connell, 2005; Beynon, 2002). Hierdoor kunnen per samenleving andere invullingen van ‘typisch mannelijk gedrag’ bestaan, waardoor tevens andere uitingen van een (soortgelijke) *Lad Culture* het leven van jonge studenten (kan) regeren.

Een onderzoek gedaan door de Britse *National Union of Students* (NUS) wijst uit dat *Lad Culture* op verschillende campussen in Engeland merkbaar en zichtbaar is (2012: 5). *Lad Culture* wordt volgens het onderzoek van de NUS gezien als een traditionele mannencultuur,

waarbij betekenisgeving aan gender en seksualiteit vooral op basis van traditionele genderrolverdelingen tot stand komt. Typisch masculiene eigenschappen spelen daarbij een belangrijke rol in de dagelijkse omgang van studenten met elkaar. Voor mannen zijn dit bijvoorbeeld eigenschappen als dominantie, autonomie, fysieke kracht, agressief, het verbergen van emoties, concurrerend en het uiten van homofobie en misogynie (Blashill & Powlishta, 2009: 784; Beynon, 2002; NUS, 2012; Pascoe, 2012: 7; Wade & Donis, 2007: 776; Wilson e.a, 2010: 170). Beynon (2002) voegt hieraan toe dat percepties van masculiniteit altijd zijn aangeleerd, door middel van sociale codes. Het construeren van masculiniteit wordt volgens MacInnes gedaan vanuit een fantasie over hoe mannen behoren te zijn. Het is een fictieve constructie, bedacht om mensen te helpen hun leven te ordenen en het te begrijpen (MacInnes in Beynon, 2002: 2). Vanuit deze behoefte de maatschappij te willen structureren, beelden we ons dus in dat er bepaalde manieren zijn waarop mannen en vrouwen zich behoren te gedragen. Het verhaal van de twee jongens in de bus aan het begin van dit hoofdstuk is een voorbeeld van hoe sociale codes een werking hebben op het construeren van het 'juiste mannelijke gedrag' en hoe de disciplinerende van mannen onder elkaar leidt tot het uiten van dit gedrag. De ongeschreven regels en 'juiste' invullingen van masculiniteit wordt nogmaals duidelijk in de vriendschap tussen de 25-jarige, heteroseksuele Thomas en zijn 26-jarige, heteroseksuele beste vriend Paul. Naast zijn studie *International Relations* aan de Universiteit van Sussex, verdient Thomas geld door middel van het investeren in de aandelenmarkt. Dit betekent dat Thomas veel achter zijn computer werkt. Paul werkt fulltime als tapijtlegger en vindt het 'allemaal maar niets' wat Thomas van zijn leven maakt. Paul scheidt daarom meteen duidelijkheid over de situatie: Thomas is zijn beste vriend, maar in tegenstelling tot hemzelf, een ontzettende 'pussy':

"Tom is the biggest pussy I know [lacht hardop]. Sometimes, when he's helping me with the carpets on Saturdays, he cries like a little baby when he cuts himself on the carpet knives we use. [...] I don't understand why he sits behind his computer all day. He's wasting his money, while instead he should work like a real man. Look at his hands! His hands are so soft and tender! He's not used to anything." (Paul, 26)

Het verschil tussen Paul en Thomas is, zowel qua uiterlijk als persoonlijkheid, inderdaad aanzienlijk. Wanneer ik naar Paul kijk zie ik afgescheurde, zwarte nagels, schrammen en sneeën op zijn onderarmen en grote eeltplekken aan de binnenzijde van zijn handpalmen.

Zijn haar zit door de war en ziet eruit alsof er geen aandacht aan is besteedt bij het opstaan vanochtend. Paul draagt werkkleding wat bestaat uit een donkere broek en slechts één enkel wit t-shirt zonder mouwen, terwijl zowel Thomas als ik allebei een dikke trui en jas dragen vanwege de kou. Pauls werkbus is vies van binnen en overal ligt gereedschap dat heen en weer hobbelt door de onrustige rijstijl die Paul hanteert, waarbij verkeersregels meer voor anderen lijken te gelden dan voor Paul. Paul komt over als een ‘typisch masculiene man’, waarbij eigenschappen als het tonen van fysieke kracht, het verbergen van emoties en geen aandacht besteden aan persoonlijke verzorging doen denken aan de beschrijvingen van een typische *Lad* binnen de *Lad Culture*. Wanneer ik echter naar Thomas kijk, herken ik deze eigenschappen totaal niet. Ik zie een verzorgd uiterlijk, keurig kort geknipte nagels, geen schrammen en sneeën over zijn armen en heeft hij zijn haar netjes in een scheiding gekamd. Ondanks dat de twee jongens elkaars beste vrienden zijn, probeert Paul zijn vriend te disciplineren tot het vertonen van ander gedrag, door hem boodschappen mee te geven over hoe volgens hem, een ‘echte man’ hoort te zijn. Echter, deze conclusie werkt ook vice versa: ondanks de constante disciplineren van Paul en de feitelijke ‘afwijzing’ van Thomas, blijven de twee jongens elkaars beste vrienden.

Duidelijk is dat aspecten van *Lad Culture* en de disciplineren tot het tonen van het juiste (mannelijke) gedrag in ieder aspect van het studentenleven terug komt, bijvoorbeeld tijdens het uitgaan, tijdens naschoolse activiteiten, binnen studentenorganisaties en zelfs tijdens hoorcolleges (NUS, 2012:1). Maar ook het vinden van de juiste bijbaan (zoals is gebleken bij Thomas) en opvattingen over het juiste uiterlijk (het verhaal van de twee jongens in de bus) zijn beladen met culturele codes van *Lad Culture*, waardoor er categorieën lijken te ontstaan van ‘goed’ en ‘fout’ gedrag. Deze categorieën hangen samen met sociale in- en uitsluiting. Niet vreemd dus dat studenten zich onder druk voelen gezet te participeren in een cultuur waarin ze zich niet altijd thuis voelen. Hoewel het onderzoek van de NUS concludeert dat alle aspecten van het studentenleven worden beïnvloedt door *Lad Culture*, blijkt er één domein dat in het bijzonder ‘overspoeld’ wordt met de ‘ongeschreven regels’ van deze cultuur: de sportwereld. Door een nadere blik te werpen op de wereld van de sport, wordt duidelijk hoe aspecten van *Lad Culture* worden ‘gevoed’ vanuit een gevoel van onzekerheid en bedreiging bij mannen.

3.2 Sport en the crisis of masculinity

De wereld van de sport wordt vaak gezien als het hart van masculiniteit (Messner, 2002). Tijdens de *National Student Pride* maakt gastspreker John Amaechi een interessante koppeling tussen ‘traditionele percepties van masculiniteit en de wereld van sport.’ Als voormalig profbasketballer in de NBA, en na het beëindigen van zijn profcarrière tevens openlijk homoseksueel, weet Amaechi als geen ander hoe het domein van de sport wordt overspoeld met typische uitingen van *laddish behaviour*. Er bestaat volgens Amaechi bijvoorbeeld binnen iedere sport een collectief verwachtingspatroon om goed te presteren, slechte resultaten worden daarbij niet geaccepteerd. Falen staat in deze zin namelijk gelijk aan het zijn van niet-mannelijk, een bestempeling die volgens Pascoe (2012) zowel op als naast het veld wordt bevochten. Wanneer hieraan het ‘element’ homoseksualiteit wordt toegevoegd, raakt het sporten voor veel heteroseksuele mannen erg gecompliceerd, zo stelt Amaechi.

“Presteren in sport is typisch masculien, falen in sport is falen in masculiniteit, waardoor falen al helemaal niet wordt geaccepteerd van homoseksuelen.” (John Amaechi)

Tevens wordt er vanuit de samenleving een druk opgelegd dat jongens elkaar vanaf een bepaalde leeftijd niet meer mogen aanraken. Echter zodra mannen het sportveld betreden van vrijwel iedere willekeurige sport, verandert deze verwachting en mag het ineens wel, aldus Amaechi. Denk bijvoorbeeld aan het vieren van een doelpunt bij voetbal waarbij veel wordt geknuffeld, ge-high-fived en aan *“butt-slapping”* gedaan wordt. Amaechi bemerkt een zogenoemde ‘*crisis of masculinity*’, waarbij het sportveld het laatste terrein is waar heteroseksuele mannen hun emoties nog vrij kunnen uiten.

“Sports has become the last safe space for straight men to express their emotions to other men. There is a resistance there, because they don’t want gay people to get involved in the scene because they feel threatened.” (John Amaechi)

Sport is met andere woorden een heteronormatief domein, waarbij de aanwezigheid van homoseksuele (mannen) wordt gevoeld als een bedreiging voor heteroseksuele mannen en hun ‘mannelijkheid’. Deze *crisis of masculinity* werkt echter niet alleen homofobie (binnen de sportwereld) in de hand, maar veroorzaken de vermeende gevoelens van bedreiging

volgens Genz en Brabon (2009) een algehele ‘backlash’ richting traditionele sociaal-culturele structuren en *regimes*. Genz en Brabon (2009) stellen dat deze ‘backlash’ beschouwd kan worden als een *countermovement* van heteroseksuele mannen tegen ‘anti-mannelijke’ invloeden. In tijden van onzekerheid en bedreiging is volgens Giddens (in McDowell 2000: 207) het vasthouden aan (of teruggrijpen naar) dominante en traditionele ‘versies van masculiniteit’ een zeer gebruikelijke reactie onder mannen. Een *crisis of masculinity* wordt volgens Beynon (2002) ondermeer veroorzaakt door belangrijke (historische gebeurtenissen), die de rolverdeling tussen mannen en vrouwen ten opzichte van elkaar betwisten. In het verleden zijn gebeurtenissen als de Eerste- en Tweede Wereldoorlog, de depressie van de jaren 30, maar ook de opkomst van de homobeweging en invloeden vanuit het feminisme van invloed geweest op de positie van mannen in de samenleving. De economische, sociale en politieke omstandigheden spelen dus een rol in het aanwakkeren van een *crisis of masculinity* (McDowell, 2000).

Als reactie op de vermeende gevoelens van bedreiging, is volgens Genz en Brabon (2009) in de jaren 90 de constructie van de “*New Lad*” ontstaan. De opkomst van de *New Lad* kan worden gezien als een nostalgische behoefte van heteroseksuele mannen naar het oude patriarchaat, waarin traditionele percepties van gender en seksualiteit centraal staan (Genz & Brabon, 2009: 141). De *New Lad* heeft ondermeer een neerbuigende houding tegenover vrouwen en er wordt zelfs gesteld dat de *New Lad* meer pornografische noties heeft van vrouwen, in plaats van dat er sprake is van een liefdevolle relatie (Beynon in Genz & Brabon, 2009: 117). Verder gelooft de *New Lad* dat het leven draait om alcohol, drugs, lust en plezier, in een algehele vrije omgeving, zonder enig besef van verantwoordelijkheid (Genz & Brabon, 2009: 118). Duidelijk is dat omschrijvingen van de *New Lad* overeenkomen met verschillende sociale codes uit *Lad Culture*. Echter, de *New Lad* wordt door Genz en Brabon (2009) voornamelijk gelinkt aan heteroseksuele mannen, terwijl de effecten en aanwezigheid van *Lad Culture* en uitingen van *laddish behaviour*, ook onder homoseksuele mannen (en vrouwen) wordt geuit. Zo stelt bijvoorbeeld de 20-jarige, homoseksuele Davorin, dat hij regelmatig onder druk wordt gezet door zijn homoseksuele vrienden en vriendinnen mee uit te gaan. Dit leidt volgens Davorin wel eens tot ruzies en conflicten wanneer hij bijvoorbeeld aangeeft een belangrijke toets te hebben de volgende dag en liever thuis wil blijven. De druk te participeren in sociale evenementen, veel te drinken en plezier te hebben zonder besef

van verantwoordelijkheid is dus niet alleen een typisch heteroseksueel fenomeen. Dit maakt dat *Lad Culture* breder is dan een typische mannencultuur waarin onderhandelingen plaatsvinden over de invulling en betekenisgeving van masculiniteit, maar daarnaast vooral draait om een zoektocht naar zekerheid en aansluiting bij andere peers.

Gevoelens van onzekerheid en bedreiging komen echter niet alleen tot uiting in een *crisis of masculinity*. Een geheel andere crisis, de economische crisis, illustreert hoe negatieve gevoelens van angst en onzekerheid ten tijde van crisis worden versterkt, waardoor de zogenoemde ‘backlash’ richting traditionele opvattingen en percepties van gender en seksualiteit nog meer wordt gestimuleerd.

3.3 De economische crisis

Bij het oversteken van de straat, onderweg naar het Falmer café op de campus, hoor ik achter mij plotseling luid gekletter van pannen en deksels die op elkaar slaan, het blazen op fluitjes en geschreeuw afkomstig van wat klinkt als een grote groep studenten. Ik draai mij om en zie zo’n 200 studenten mij vanaf één zijde naderen, tegenover een tiental politieagenten vanaf de andere kant. Het landschap van een groene, educatieve space verandert snel en drastisch in een dreigende, boze en grimmige sfeer, waarin studenten gekleed in het zwart, met doeken voor hun mond, de politie agressief benaderen om verschillende collegegebouwen te kunnen bezetten. Ramen worden kapot geslagen en spullen worden vernield. Een aantal studenten wordt later op de dag gearresteerd en weggevoerd. Vandaag is de eerste dag van een grootschalige studentenprotestactie, welke in totaal zo’n twee maanden lang zal duren.

De langdurige economische crisis eist ook in Engeland zijn tol. De studenten van Universiteit Sussex protesteren al sinds begin februari tegen de geplande bezuinigingen binnen het hogere onderwijs. De overheid wil dat het hogere onderwijs volledig geprivatiseerd wordt, waardoor scholen zelf verantwoordelijk worden voor de prijs van het onderwijs. De angst bestaat bij veel studenten dat hoger onderwijs dan alleen nog mogelijk is voor de rijkere klasse. De protestacties, waarbij uiteindelijk meerdere collegegebouwen op de campus worden bezet door studenten, is treffend voor de huidige tijd en wereld waarin jongeren leven en opgroeien. Het laat zien dat typisch masculiene eigenschappen van

individualisering, concurrentie en verharding ook op de campus zijn gemanifesteerd,⁸ maar illustreert ook de (groeierende) persoonlijke autonomie van studenten. De rol van de politiek als zorgdrager van het volk wordt daarnaast al sinds langere tijd in twijfel getrokken, een ontwikkeling die Bauman (2011) beschrijft als de transitie van een *solid* samenleving naar een *liquid* samenleving. Bauman beschrijft dat het individu in de huidige *liquid* samenleving zelf verantwoordelijk is voor zijn of haar geluk en toekomst, een ontwikkeling die op een pijnlijke wijze duidelijk wordt tijdens de protestacties in februari en maart op de campus van de universiteit.

De onzekerheid en zorgen die studenten ervaren over hun toekomst op de universiteit (kan ik straks nog wel studeren, hoeveel gaat mij dit kosten?) worden nog eens extra benadrukt doordat het verloop van een crisisperiode zo onvoorspelbaar is. Zorgen over de toekomst, het studeren, maar ook over het leven na en naast de universiteit, leiden voor veel (homoseksuele, maar ook heteroseksuele) studenten op de campus tot het organiseren en participeren in talloze groepsdiscussies, protestacties en debatten. Andrew, een homoseksuele student van 24 en organisator van het debat *“Queer in Crisis”* legt een duidelijke link tussen de economische crisis en de kwetsbaarheid van homoseksuelen ten tijde van crisis. Andrew stelt dat een crisisperiode zeer onvoorspelbaar is, waarbij sociale structuren en bestaande *regimes* gaan wankelen en in een tweezijdige kantelpositie terecht komen:

“The moment of being in crisis could go two ways. It can be a destabilizing moment that creates a space for radical views, or it could be a justification for more reactionary assertions of power.” (Andrew, 24)

Andrew stelt dus dat een crisis enerzijds kan zorgen voor instabiliteit, waardoor er bijvoorbeeld meer ruimte kan ontstaan voor alternatieve denk- en levenswijzen. Anderzijds stelt Andrew dat een crisis ook kan zorgen voor meer reactionaire uitingen, dat wil zeggen, beweringen en reacties die terug willen grijpen naar ‘vroeger’. Het achteruitgaan van financiële zekerheid en andere (sociale) zekerheden ten tijde van crisis, zorgen er voor dat er een druk komt te liggen op een bepaalde levenswijze die gezien wordt als meer toegankelijk, standaard en gewenst. Andrew zegt hierover:

---

⁸ <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2013/feb/11/students-act-university-privatisation-education>

“So, the financial crisis results in the loss of services and in increased pressure on particular lifestyles and ways of being.” (Andrew, 24)

Andrew stelt dat homoseksuelen een toenemende druk ervaren om zich ‘in te schikken’ in een bepaalde heteronormatieve levenswijze. Dit levert volgens hem een bijzondere kwetsbaarheid op voor homoseksuelen, omdat zij moeten voldoen aan verwachtingen vanuit de maatschappij waaraan zij niet kunnen of willen voldoen. Op deze manier lijkt de structuur van een samenleving ten tijde van crisis niet alleen een meer individueel karakter te krijgen, maar neigt de samenleving in onzekere tijden ook te willen teruggrijpen naar eeuwenoude, traditionele opvattingen van gender en seksualiteit, waarbij de heteroseksuele norm weer een centrale plek inneemt. Dit zorgt voor een ware beproeving van Brighton als Gay Utopia, die door zoveel onzekerheid en crisis nauwelijks staande kan blijven. De vraag rijst wat de gevolgen zijn van voorgaande ontwikkelingen voor de identiteitsontwikkeling van homoseksuele studenten in Brighton.

3.4 Homofobie en de kwetsbaarheid van Gay Utopia

Het dagelijks leven voor homoseksuele studenten in Brighton bestaat, onder andere door de talloze sociale codes van *Lad Culture*, uit vele spanningen en hordes die moeten worden overwonnen. Ondanks dat homoseksuele studenten zelf ook uitingen van *laddish behaviour* vertonen, lijken zij vooral slachtoffer te worden van deze ingewikkelde en bewegelijke “discours der mannelijkheid”. Met andere woorden, *Lad Culture* beïnvloedt het leven van zowel homoseksuele als heteroseksuele studenten, maar de gevolgen zijn voor homoseksuele studenten anders dan voor heteroseksuele studenten. Voor heteroseksuele studenten is *Lad Culture* vooral een vorm van groepsdruk, zowel op het gebied van sport als op het gebied van (deelname aan) sociale evenementen. Mannen ervaren dit vooral in de vorm van onderhandelingen rondom hegemonische masculiniteitspercepties en het uiten van het ‘juiste’ mannelijke gedrag. Vrouwen ervaren de effecten van *Lad Culture* vooral in de vorm van seksisme, objectificatie en ‘banter’, het plagerig flirten waarbij vaak seksueel getinte opmerkingen worden gemaakt. Voor homoseksuele studenten wordt *Lad Culture* echter vaak gevoeld door uitingen van homofobie, waarbij ‘tekortkomingen’ of ‘overtredingen’ (*violations*) van het juiste gendergedrag door homoseksuelen als belangrijkste oorzaak wordt aangewezen (Pascoe, 2012). Met andere woorden, genderrollen

zijn weer vast en gefixeerd aan de biologische sekse (mannen gedragen zich masculien, vrouwen feminien). Sommige homoseksuele studenten zijn hierdoor slachtoffer van herhaaldelijke scheldpartijen of fysiek geweld op straat omdat zij niet aan de ‘voorgeschreven’ genderrollen voldoen. Zo vertelt de 19-jarige, homoseksuele Ben dat hij regelmatig wordt nageroepen als ‘faggot’ of ‘fag’ wanneer hij met zijn vriend hand in hand over straat loopt. Volgens Ook de 19-jarige lesbische Hannah wordt tijdens het uitgaan regelmatig uitgemaakt voor ‘butch’ of ‘dyke’, termen die volgens Hannah verwijzen naar haar sterk mannelijke eigenschappen (groot en sterk postuur, kort haar en het dragen van mannenkleding). De ervaringen van Hannah en Ben vormen geen uitzondering en duiden op een nog altijd sterke aanwezigheid van homofobie in de stad. Dit wijst volgens Genz en Brabon, (2009) op een nostalgische behoefte de maatschappij te willen structureren in duidelijke, begrijpelijke categorieën. Dat wil zeggen, mannen en vrouwen behoren zich te gedragen volgens traditionele genderrollen, ongeacht hun seksuele geaardheid.

3.4.1 Opvoeding

De beproeving van centrale waarden binnen de Gay Utopia (vrijheid, homotolerantie) door uitwerkingen van homofobie, wordt echter niet alleen veroorzaakt door de aanwezigheid van *Lad Culture*. Een belangrijke grondlegger en verspreider van homofobe praktijken komt voort uit traditionele (heteronormatieve) boodschappen binnen de opvoeding, waar nog altijd veel homoseksuele studenten mee opgroeien. Zo vertelt de 18-jarige biseksuele Rance dat de druk vanuit zijn (thuis)omgeving zich aan te passen aan een heteronormatieve levenswijze, ertoe heeft geleid dat hij maar liefst acht zelfmoordpogingen heeft ondernomen. Traditionele boodschappen waarbij homoseksualiteit wordt geprojecteerd als ‘onnatuurlijk’ en ‘ongewenst’ hebben voor Rance geleid tot heftige emoties en verwarring over zijn eigen seksualiteit en identiteit (het uitgebreide verhaal van Rance komt terug in hoofdstuk 4). Ook andere studenten worstelen met traditionele boodschappen vanuit huis, bijvoorbeeld Ben, die na maanden van depressie ook probeert een einde te maken aan zijn leven door een overdosis medicijnen. De tegenstrijdige gevoelens die Ben voelt, enerzijds zegt zijn opvoeding dat homoseksualiteit verkeerd is, maar anderzijds voelt Ben zich aangetrokken tot mannen, heeft volgens hem geleid tot zijn zelfmoordpoging. Na het leegpompen van zijn maag in het ziekenhuis besluit Ben toch uit de kast te komen voor zijn ouders en de rest van zijn familie. Ondanks deze heftige omstandigheden, maakt Ben zich

enkel zorgen over de reactie van zijn ouders en zijn familie op zijn *coming out*: “*My boyfriend, who was also a secret up until that point, was sitting next to me, and I just thought: they’re not gonna mind now are they? Considering the circumstances?*” (Ben, 19)

Duidelijk is dat ouders, veel al onbewust, op deze manier bijdragen aan homofobe discoursen. Door steeds opnieuw de heteronormatieve levenswijze te bevestigen als de beste en veiligste manier van leven bekrachtigen ouders de dichotomie en hiërarchie tussen homoseksualiteit en heteroseksualiteit. Dit leidt uiteindelijk tot interne dissonantie, depressie en zelfs zelfmoordpogingen bij homoseksuelen doordat zij ‘tussen wal en schip’ belanden. Zij weten vaak andere dingen dan dat zij voelen.

3.4.2 Heteronormativiteit

Heteronormativiteit verwijst naar de standaardisering, de naturalisatie en de ‘voorliefneming’ van heteroseksualiteit in de samenleving (Ingraham in Richardson & Seidman, 2002: 74). Heteroseksualiteit wordt daarbij constant als de norm geprojecteerd en beschouwd als ‘normaal’ en ‘gewenst’ (Roseneil in Richardson & Seidman, 2002: 32). Dit maakt dat heteronormativiteit een belangrijke (onbewuste) veroorzaker is in het stimuleren van homofobie. Heteronormativiteit is volgens Warner (in Jeppesen, 2010: 464) meer dan een ideologie, een vooroordeel of een fobie tegen homoseksuelen:

“Heteronormativity is produced in almost every aspect of the forms and arrangements of social life, reproducing itself systemically in nationality, the state, and the law; commerce; medicine, and education; as well as in the conventions and affects of narrativity, romance, and other protected spaces of culture” (Warner in Jeppeson, 2010: 464)

Heteronormativiteit komt met andere woorden in ieder aspect van het leven terug, het reproduceert systematisch standaard normen en percepties doordat belangrijke (sociale) instituten zoals het onderwijs, de wet en de media heteronormatief zijn ‘ingekleurd’. Als gevolg van heteronormativiteit kan de *coming out* van sommige homoseksuele studenten daarom problematisch verlopen. Boze, verdrietige, gefrustreerde of verbaasde reacties van heteroseksuele peers en familieleden zijn niet ongewoon. Zo vertelt bijvoorbeeld de 26-jarige, heteroseksuele Tim het volgende over de *coming out* van één van zijn beste vrienden:

“After he came out, his appearance and his clothes started to change, but still I couldn’t believe he was gay. I guess you just assume everyone around you is straight, until they come out.” Ook de 19-jarige, homoseksuele student Fadil ervaart verbaasde reacties wanneer hij uit de kast komt voor zijn beste vrienden: *“After I came out their response was full of astonishment. ‘But you don’t look like a gay man!’ they said.”* De reden van dergelijke reacties komt vaak voort vanuit bezorgdheid, van voornamelijk ouders, over de toekomst van hun kinderen wanneer zij eenmaal uit de kast zijn gekomen. Tijdens een speciale bijeenkomst voor ouders van homoseksuele kinderen (*“LGBT Children, Young People and Families Day”*), georganiseerd door de Britse *National Health Service* in Brighton, bespreken ouders deze zorgen met elkaar en is er ruimte om aan medewerkers van de NHS vragen te stellen. Tijdens deze bijeenkomst is naar voren gekomen dat ouders vooral vrezen dat homoseksuelen niet dezelfde kansen en mogelijkheden verkrijgen als hun heteroseksuele peers. Denk hierbij aan trouwen, het adopteren van kinderen, aangenomen worden voor een baan maar ook het omgaan met scheldpartijen, fysiek geweld of andere vormen van sociale uitsluiting. Whitehead (2011) stelt echter dat de zorgen van ouders over een ‘moeilijker leven’ niet gericht zouden moeten zijn op het kind, maar op de politiek. Homoseksuelen kunnen zich namelijk moeilijker beschermen ten gevolg van heteronormatieve praktijken in de wet en de politiek.

“Because same-sex couples are denied the right to marry, same-sex couples and their families are denied access to more than 1,138 federal rights, protections, and responsibilities automatically granted to married heterosexual couples.” (Whitehead, 2011: 293)

Door het verbieden van trouwrecht bij homoseksuelen ontnemen je hen het recht zichzelf te kunnen beschermen, zo stelt Whitehead. De zorgen van veel ouders over hun homoseksuele kinderen zijn dus niet ongegrond, maar worden op de verkeerde partij teruggekaatst, dat wil zeggen het kind in plaats van de politiek. De druk vanuit de thuisomgeving de heteronormatieve standaard na te leven en het projecteren van homoseksualiteit als onnatuurlijk en ongewenst, wordt door veel studenten verklaard door een generatieverschil. Veel studenten nemen hun ouders niets kwalijk als het gaat om de manier waarop zij zijn opgevoed. Zo vertelt Ben bijvoorbeeld:

“I grew up with typically middle class British, ignorant, not very liberal kind of values which they [my parents] don’t really mean harm by, but it’s just the way how they were brought up. It’s the generation thing and their backgrounds, you know? And they try to portray that onto you, but when it doesn’t match... It was difficult.” (Ben, 19)

Ook Alicia (23) vertelt hoe haar ouders simpelweg zijn opgegroeid met andere normen en waarden, waardoor de verdrietige reactie van haar ouders op haar *coming out* volgens Alicia niet heel gek is. Alicia zegt hierover het volgende:

“After I came out, there was some crying.. They [my parents] are not like homophobic or something. They are from the generation that being gay wasn’t really a thing. But my dad later on told me that he was crying because he was worried that my life and stuff would be more difficult for me if I was gay.” (Alicia, 23)

De reacties van ouders en andere heteroseksuele peers illustreren hoe homoseksualiteit als ‘abnormaal’ of als ‘tweede keuze’ wordt beschouwd (in tegenstelling tot heteroseksualiteit als ‘normaal’ of ‘eerste keuze’). Voor veel homoseksuele studenten levert deze tegenstrijdigheid frictie op tussen enerzijds (traditionele) boodschappen vanuit hun thuisomgeving en anderzijds de eigen, persoonlijke gevoelens, wil en wensen. De 26-jarige, heteroseksuele Tim benoemt deze veronderstellingen als een uiting van onwetendheid en angst van mensen, een samenleving die hij benoemt als een ‘*state of fear*’:

“People think that things have changed, but in fact they are really not. There is a huge sense of ignorance among the people, they are afraid of what they don’t know. This is what I call a ‘state of fear’.” (Tim, 26)

De *state of fear* toont de kwetsbaarheid van Brighton als Gay Utopia. Door onwetendheid en de behoefte vast te willen houden aan eeuwenoude sociale structuren en *regimes* is de *coming out* voor veel homoseksuelen nog altijd een (te) grote stap, zelfs binnen de veilige kaders van Brighton.

3.5 Conclusie

Duidelijk is dat het studentenleven in Brighton niet alleen maar over rozen gaat. *Lad Culture* legt de moeilijke en soms pijnlijke zijde van het studentenleven in Brighton bloot, waarbij

ieder aspect van het studentenleven beïnvloed wordt door allerlei ongeschreven regels en sociale codes. De uitingen van *Lad Culture* worden veroorzaakt door een *crisis of masculinity*, in een poging de maatschappij weer te herstructureren in begrijpelijke categorieën. Het is daarbij duidelijk geworden dat de aangenomen link tussen *Lad Culture* en heteroseksuele mannen tekortschiet, sociale druk en disciplineren vanuit *Lad Culture* vinden namelijk ook plaats onder homoseksuele mannen en onder (homoseksuele) vrouwen. *Lad Culture* kan daarom eerder beschouwd worden als een typische studentencultuur, in plaats van een typische mannencultuur. De algehele ‘backlash’ richting traditionele percepties van gender en seksualiteit door gevoelens van onzekerheid, bedreiging en angst over de toekomst zorgt tenslotte voor een ware beproeving van de veiligheid binnen Gay Utopia in Brighton.

Gevoelens van angst, onwetendheid en bedreiging, de talloze ongeschreven regels en sociale codes van *Lad Culture*, de ideologie van heteronormativiteit en noties van homofobie, komen samen in een allesomvattende discours, waarin invullingen van gender en seksualiteit, door zowel homo- als heteroseksuele studenten, iedere dag opnieuw worden betwist en bevraagd. Jonge studenten krijgen te maken met ingewikkelde vraagstukken, waarbij zij zichzelf vragen stellen als wie ben ik, wie wil ik zijn, bij wie kan ik mezelf zijn? Met name voor homoseksuele studenten spelen deze vragen een grote rol in het zoeken naar interne congruentie, dat wil zeggen een omgeving waarbij zij geen concessies hoeven te doen met betrekking tot hun eigen seksualiteit en identiteit. De complexiteit en bewegelijkheid van deze zoektocht naar de eigen identiteit vormt de focus van het volgende hoofdstuk.

4. De zoektocht naar identiteit

“Identiteit is als een proces dat op het kruispunt van ervaringen van het verleden en het heden steeds nieuwe vormen krijgt.” (Ghorashi in Sunier, 2009: 47)

Het zoeken naar een manier van leven waarbij jongeren zichzelf accepteren en zich door anderen geaccepteerd voelen gaat gepaard met het maken van constante keuzes, afwegingen en onderhandelingen. Deze onderhandelingen worden door verschillende academici beschreven als *negotiating strategies* (Wilson e.a, 2010; Murray, 2000). Binnen deze onderhandelingen en reflecties stellen jongeren iedere dag weer vragen als wie ben ik, wie wil ik zijn, bij wie voel ik aansluiting, welke richting wil ik op met mijn leven? De invulling en vormgeving van de eigen identiteit is daarbij voor niemand een vaststaand, gefixeerd product, het is zoals Ghorashi (in Sunier, 2009: 47) terecht stelt; identiteit is een continu proces, waarbij door nieuwe en oude ervaringen uit het verleden (Hall, 1991:10) onze identiteit als een fluïde en bewegelijke rivier door ons leven vloeit. De constante confrontatie tussen enerzijds vaste (traditionele) structuren, zoals de talloze ongeschreven regels en sociale codes van *Lad Culture* en de boodschappen die studenten meekrijgen vanuit hun opvoeding en anderzijds de eigen invloed die studenten uitoefenen op deze structuren, leiden tot nieuwe en creatieve invullingen van gender en seksualiteitsconstructies. Echter, hoe komt deze confrontatie precies tot uiting in het leven van jonge studenten in Brighton? Hoe onderhandelen homoseksuele studenten precies over hun eigen identiteit en vinden dergelijke *negotiating strategies* alleen plaats onder homoseksuele jongeren of zijn deze onderhandelingsstrategieën ook bij andere groepen jongeren zichtbaar?

4.1 Identiteit

Voordat dieper ingegaan kan worden op de vraag hoe homoseksuele studenten precies onderhandelen over hun eigen identiteit, moet eerst duidelijk zijn wat identiteit precies is en waar studenten nu eigenlijk naar zoeken. Identiteitsvorming is een streven naar eigenheid, het draait om het invullen van de eigen persoonlijkheid. Identiteitsvorming betekent daarom jezelf worden en dat houdt in dat je jezelf moet vinden door middel van een zoektocht (Angenent, 2006: 28). Identiteitsvorming is jezelf ontwikkelen tot een uniek individu, op zoek naar een eigen plaats in de maatschappij, met een eigen waardesysteem en een persoonlijke

levensstijl. Door de keuzes die men iedere dag maakt ontwikkelt men een evenwichtig ego, oftewel een volwassen individu (Adams e.a, 1985; Erikson, 1980). Angenent benoemt daarnaast dat een geslaagde identiteit betekent dat het individu ondermeer zelfstandig en autonoom denkt, zelfvertrouwen uitstraalt en geloof heeft in eigen kunnen met een positief toekomstbeeld (2006: 28). Iedere dag worden we geconfronteerd met allerlei ervaringen, keuzes, afwegingen, omstandigheden en leerprocessen die onze identiteitsvorming beïnvloeden. Door de keuzes die we iedere dag maken met betrekking tot onze zelfverwezenlijking, is onze identiteit geen enkel moment een vaststaand product, maar is identiteit zoals Giddens (1991) beschrijft *'the narrative of the self'*. Identiteit is met andere woorden een oneindig proces dat zich in een constant spanningsveld bevindt tussen wat we van huis uit over onszelf meegekregen hebben en wat de dominante vertogen ons voorhouden (Ghorashi in Sunier, 2009: 48). Butler bevestigt het fluïde en performatieve karakter van identiteit. Identiteit, zo stelt zij, is niet aangeleerd of gefixeerd maar wordt gevormd door middel van gedrag en is daarmee een product van de sociale omgeving (in Richardson & Seidman, 2002: 5).

Naast andere factoren zoals gender, klasse, etniciteit en nationaliteit is ook seksualiteit een wezenlijk onderdeel van de eigen identiteit (Richardson & Seidman, 2002: 4). Echter vaak wordt verondersteld dat de identiteit van homoseksuelen enkel bestaat uit hun 'homo-zijn'. Deze assumptie is onjuist aangezien homoseksuelen, net als ieder ander, naar een juiste invulling van de algehele persoonlijkheid zoeken. Zoals in de inleiding al naar voren is gekomen, zal echter in dit onderzoek de focus komen te liggen op het 'stukje' seksualiteit, wanneer ik dieper in ga op de zoektocht van homoseksuelen naar hun identiteit.

4.2 Onderhandelingsstrategieën bij homoseksuelen

Tot dusver is duidelijk geworden dat de identiteitsvorming en zelfverwezenlijking bij homoseksuelen extra gecompliceerd raakt door allerlei tegenstrijdige ontwikkelingen. Verschillende onderzoeken concluderen dat door de confrontatie tussen vaststaande structuren enerzijds (*structure*) en de eigen invloed op deze structuren anderzijds (*agency*) veel homoseksuelen *negotiating strategies* ontwikkelen (o.a Wilson e.a, 2010; Murray, 2000). Binnen deze onderhandelingen reflecteren homoseksuelen op hoe zij hun eigen identiteit vorm willen geven. Deze onderhandelingen resulteren uiteindelijk in verschillende

onderhandelingsstrategieën (Wilson e.a, 2010; Murray, 2002). Wilson (e.a, 2010) concludeert dat het tonen van vermijdingsgedrag (*avoiding*) één van de vier mogelijke strategieën kan zijn. Vermijdingsgedrag wordt door homoseksuelen vooral ingezet om homofobe reacties te voorkomen of te ontwijken. Homoseksuele mannen laten bijvoorbeeld eventuele vrouwelijke eigenschappen zoveel mogelijk achterwege, met name in het bijzijn van heteroseksuele mannen (Wilson e.a, 2010:169). homoseksuelen kunnen binnen deze maskeringsstrategie hun seksualiteit en verlangens soms volledig kunnen verbloemen of ontkennen (Murray, 2000). Een tweede strategie genoemd in het onderzoek van Wilson (e.a, 2010) is de strategie van overcompensatie. Hierbij proberen homoseksuelen de traditionele genderperceptie te overcompenseren. Voor mannen geldt bijvoorbeeld het hebben van meerdere sekspartners of het vertonen van gedrag dat een beroep doet op de fysieke gesteldheid van de man, zoals sport en gewicht heffen (2010: 171), als een strategie van overcompensatie. Daarnaast benoemt Wilson het naleven van de masculiene verwachtingen (*fitting in*) als een strategie, waarbij homoseksuelen een balans willen aanbrengen tussen gendereigenschappen en hun seksuele geaardheid, voornamelijk omdat ze aansluiting zoeken bij heteroseksuele *peers*. homoseksuelen krijgen binnen deze strategie bijvoorbeeld kinderen krijgen met het andere geslacht, maar behouden daarnaast in het geheim een homoseksuele minnaar (Murray, 2000). Tenslotte benoemt Wilson de strategie om een eigen, unieke invulling van de eigen identiteit te creëren, vrij en los van bestaande genderrolverwachtingen vanuit de maatschappij (2010: 169). De *coming out* of de openlijke declaratie van iemands seksualiteit, kan hiervan een uiting zijn (Murray, 2000).

4.2.1 *Avoiding*

Verschillende homoseksuele studenten aan de Universiteit Sussex hebben hun seksualiteit een lange tijd geheim gehouden, vanwege angst voor negatieve reacties vanuit de omgeving, waarbij vooral de reactie en goedkeuring van ouders een grote rol speelt. Acceptatie en erkenning vanuit de directe omgeving is uiteindelijk van essentieel belang voor een geslaagde zelfverwezenlijking (Angenent, 2006). Er lijkt een belangrijk onderscheid te worden gemaakt door studenten van Universiteit Sussex tussen enerzijds de thuisomgeving (welke vaak wordt beschouwd als een plek waar homoseksuelen zichzelf niet kunnen zijn) en de universiteitsomgeving (waar homoseksuelen zichzelf wel kunnen zijn). Dit zorgt ervoor dat homoseksuele studenten thuis ander gedrag (en daarmee ook andere

onderhandelingsstrategieën) laten zien. Angenent bevestigt dat per situatie en per omgeving worden daardoor andere uitingen van gedrag worden vertoond (2006: 77). Het geheim houden van *same-sex* liefdesrelaties is een voorbeeld van het uiten van vermijdingsgedrag. De 19-jarige, homoseksuele student Ben heeft tot aan zijn zelfmoordpoging een paar maand geleden, zijn seksualiteit en zijn relatie met James altijd geheimgehouden voor zijn familie. Op de universiteit echter, is Ben sinds dag één uit de kast en ervaart hij geen weerstand in het uiten van affectie naar James. Ben zegt over deze tegenstrijdige positie het volgende:

“Whenever I was at home, I felt like I had to hide it. When I was talking or texting with James and they [my parents] were asking who are you texting, you have to quickly make something up. It’s a bit secretive and weird.. But when I was in Brighton I didn’t have to hide, because James goes to university as well and it was all fine. It was like a double life.” (Ben, 19)

Uit het citaat van Ben wordt duidelijk dat er een nadrukkelijk onderscheid bestaat voor Ben tussen Brighton en de thuisomgeving, waarbij de verbeelding van Brighton als Gay Utopia opnieuw leeft als een meer tolerante, liberale en vrijere omgeving in tegenstelling tot andere ruimtes buiten de stad. De veiligheid van Gay Utopia, verbeelding of niet, zorgt voor meer bewegingsvrijheid voor Ben om zichzelf te kunnen zijn. Het verhaal van de 18-jarige, biseksuele Rance maakt inzichtelijk dat de universiteitsomgeving andere en nieuwe perspectieven kan prikkelen bij studenten. Rance is opgegroeid met sterk traditionele boodschappen die homoseksualiteit als ongewenst en onnatuurlijk beschouwen. De opvoeding van Rance is van grote invloed geweest op het onderdrukken van homoseksuele gevoelens en verlangens en speelt nog altijd een grote rol in zijn onderhandelingen over zijn eigen identiteit en seksualiteit. Rance vertelt over zijn opvoeding:

“Where I come from there was this stupid fear, like if you are around naked men too much you might become gay, or if you touch a man too much you might become gay. You basically became gay being around men.” (Rance, 18)

Rance raakt bekneeld tussen tegenstrijdige gevoelens, met enerzijds de vaste (traditionele) structuren en boodschappen die hij meekrijgt vanuit huis (zoals het vermijden van fysiek contact met andere mannen) en anderzijds de vrijheid, veiligheid en tolerantie voor homoseksuelen in Brighton. Rance raakt tijdens zijn eerste jaar op de universiteit voor het eerst verliefd op een andere man, zo vertelt hij. Een teken dat Rance een manier heeft

gevonden zijn gevoelens na jaren van onderdrukking eindelijk weet toe te laten. Toch voelt Rance nog altijd de sociale druk vanuit huis de heteronormatieve standaard na te leven en uiteindelijk doet Rance niets met zijn gevoelens. Rance zegt over deze beknelde positie het volgende:

“I realized that my attraction to this guy might be sexual. This was really jarring, because it went against everything I believed in at the time. [...] I still live in a point at my life that I feel like I should be heterosexual, because that’s how I’ve been all my life. But at the same time I can’t deny my attraction to this guy and other guys.” (Rance, 18)

Deze ‘jarring’ positie waarin Rance zich bevindt, maakt inzichtelijk hoe Rance onderhandelt over de invulling van zijn eigen seksualiteit, waarbij confrontaties tussen *structure* en *agency* leiden tot nieuwe inzichten en percepties van zijn identiteit. Het is daarbij opvallend hoe de verbeelding van Brighton als Gay Utopia en de vrijheid en veiligheid die homoseksuele studenten voelen zodra zij gaan studeren in Brighton, van aanzienlijke invloed is op de identiteitsvorming van homoseksuele studenten. Studenten krijgen te maken met boodschappen en ervaringen die in tegenstelling tot de vaststaande *regimes* vanuit huis juist aanmoedigen tot het zijn van je (homoseksuele) zelf, ongeacht wat de omgeving hiervan vindt. Dit leidt dan ook voor veel studenten tot de openlijke declaratie van de eigen seksualiteit. Vaak eerst binnen de ‘veilige kaders’ van de universiteit, maar uiteindelijk ook in de thuisomgeving.

4.2.2 Coming out

“Coming out is really a heteronormative thing, because why should we ‘tell’ everybody who we like when we’re gay, and when you’re straight you don’t?” (Matthew Cain)

Tijdens de *National Student Pride* stelt Matthew Cain (een bekende Britse homoseksuele journalist) een interessante vraag over de *coming out*. Is de *coming out* werkelijk een teken van vrijheid en veiligheid voor homoseksuelen, zoals Wilson en Murray stellen of is uit de kast komen een heteronormatieve activiteit, aangemoedigd vanuit een behoefte de samenleving te willen categoriseren of te willen structuren, zoals we in hoofdstuk 3 hebben gelezen? Schulman (1994) stelt dat in de kast blijven echter nooit een ‘recht’ kan zijn, of een vrije keuze. Het moeten verbergen van een bepaalde levensstijl om bijvoorbeeld een baan te

kunnen krijgen, een huis te kunnen kopen of aan andere middelen en mogelijkheden te kunnen komen, is in geen enkel geval een ‘recht’ en heeft ook niets te maken met ‘recht op privacy’ (Schulman, 1994). In de kast blijven is volgens Schulman een gevolg van machtsuitoefening vanuit de samenleving en geen objectieve keuze van homoseksuelen. Er moet gestreefd worden naar het verwerpen van de algehele ‘kast’ als sociaal *regime*: in of uit de kast treden is iets wat onnodig zou moeten zijn, zo stelt Schulman. Dit streven is volgens Roseneil (in Richardson & Seidman, 2002) een kleine tien jaar na de publicatie van Schulman, al steeds meer een praktijk in plaats van een streven. Roseneil spreekt in deze zin van *‘beyond the closet’*. Homoseksualiteit is met andere woorden zo ver genormaliseerd dat in of uit de kast treden is uitgegroeid tot een beproeving van sociale *regimes* (in Richardson & Seidman, 2002: 32).

De *coming out* verloopt volgens Pugh vaak problematisch (in Richardson & Seidman, 2002: 172). Uitsluiting, afwijzing of discriminatie zijn slechts enkele voorbeelden van negatieve consequenties. Desondanks kan gesteld worden dat de *coming out* voor veel homoseksuele jongeren een zeer belangrijk moment in het leven is. Pugh voegt hier aan toe dat de *coming out* zich vaak niet beperkt tot één enkel moment, maar dat iedere nieuwe sociale relatie of situatie een nieuwe *coming out* vereist (2002: 172). Sommige homoseksuele studenten treden hierbij uit eigen initiatief uit de kast, zoals de *coming out* verhalen van Beth, Emily, en Alicia in hoofdstuk 2 al hebben laten zien. Andere jongeren worden door hun directe omgeving als het ware *‘ge-out’*. Dat wil zeggen homoseksuelen worden zodanig onder druk gezet, bijvoorbeeld door het stellen van vragen of het plaatsen van constante opmerkingen, dat zij hun seksualiteit wel openbaar moeten maken. Zo vertelt de 23-jarige, homoseksuele student James het volgende over zijn *coming out*:

“When I was 13, my mom asked me ‘do you like boys?’, and I was like ‘yea’. Then she asked, ‘do you like girls as well?’, and I answered no. The she asked me if I wanted to be a woman, and I also answered no. Then my mom joked: ‘good, because we can’t get heels in your size’, basically saying that it would be fine whoever I want to be, only that I have very large feet” [laughing out loud]. (James, 23)

In plaats van zelf uit de kast te treden, werd James als het ware uit de kast getrokken door zijn moeder, doordat zij James zeer concrete vragen stelt over zijn seksualiteit, waarbij

moeder de mogelijkheid van biseksualiteit, transseksualiteit en homoseksualiteit in één gesprek aan bod laat komen. De ruimte en de vrijheid, maar vooral de acceptatie die moeder James biedt, maken het voor hem gemakkelijker zichzelf te kunnen zijn.

Moderne visies, met een groot bewustzijn van verschillende *LGBTQ issues* en identificaties, zoals de moeder van James, staan recht tegenover traditionele houdingen van andere ouders, zoals Rance en Ben, wat ervoor zorgt dat studenten verschillende strategieën laten zien. Sommige homoseksuele studenten, zoals Rance, verbergen hun homoseksuele gevoelens of onderdrukken deze, terwijl anderen zich slechts gedeeltelijk adapteren en zich proberen aan te passen aan de omgeving. Dit is bijvoorbeeld bij Ben het geval, door in zijn thuisomgeving ander gedrag te vertonen dan op de universiteit. Iedere omgeving vereist andere uitingen van gedrag en door verschillende invullingen van gender en seksualiteit wordt het verschil in gedrag per situatie alleen nog maar groter. De *coming out* van James laat echter zien dat er een groeiend bewustzijn is onder ouders over verschillende *LGBTQ issues* en seksuele identificaties. Hierdoor ontstaat er meer bewegingsvrijheid voor homoseksuele studenten zich te kunnen ontplooien en ontwikkelen tot wie zij willen zijn. Dit leidt volgens sommige studenten tot een ware evolutie aan verschillende seksuele identificaties.

4.3 Queer en meer

“There is an evolution going on in all the old gender and sexuality binaries.” (Tori, 22)

Tallose nieuwe seksuele identificaties circuleren binnen de *LGBTQ* gemeenschap en ook op de universiteit van Sussex heeft zich volgens Tori een ‘evolutie aan nieuwe en alternatieve gender en seksualiteit constructies’ gemanifesteerd. Deze evolutie is te wijten aan de dagelijkse bevragingen en onderhandelingen van jongeren omtrent gender en seksualiteitsconstructies. De letterlijke bevraging van gender en seksualiteitsconstructies wordt bijvoorbeeld duidelijk tijdens het evenement *“Queer and A”*, georganiseerd door drie studenten (Tori, Hannah en Sabah) van de *LGBTQ society*. Binnen dit evenement staat de betekenis en invulling van ‘*queer*’ als seksuele identificatie centraal. Tori legt uit dat *queer* een identificatie is die verwijst naar *“people who like other people despite their gender or sexuality”*. *Queer* zijn heeft dus te maken met het verwerpen van standaard categorieën en labels die worden opgeplakt vanuit de samenleving, zoals heteroseksueel, homoseksueel,

biseksueel en de standaard definities die hierbij horen. *Queer* zijn is volgens Tori vooral een manier om jezelf te kunnen zijn zonder gebruik te maken van bestaande gendernormen en seksualiteitsdefinities. Ook voor Hannah heeft het zijn van *queer* alles te maken met persoonlijke autonomie, vrijheid en bovenal ‘jezelf kunnen zijn’ ongeacht wat de omgeving hiervan vindt. Butler (1993) bevestigt dat de term *queer* vaststaande categorieën en dichotomieën bevraagt. De term stelt volgens Butler vragen over de verdeling van macht en dominantie, overheersing en onderdrukking en stabiliteit en diversiteit in de samenleving (1993: 18). Duidelijk is dat *queer* zijn volgens zowel academici als studenten op Universiteit Sussex draait om de bevraging van hegemonische gender- en seksualiteitsconstructies. De onderhandelingen over de term *queer*, maar ook de opkomst van de term op zichzelf, zijn een resultaat van de eigen *agency* van studenten, of met andere woorden de eigen invloed die homoseksuele studenten uitoefenen op vaststaande structuren en constructies.

Voor veel jongeren overheerst een gevoel van trots en erkenning vanwege hun identificatie als *queer*. Tori stelt bijvoorbeeld dat zij zich na jarenlange miserkenning eindelijk ergens mee kan identificeren door het gebruik van de term *queer*: *“I’ve been having trouble identifying myself ever since I was little. When I discovered the term queer, I finally found something that I could identify with.”* De grenzeloosheid van de term zorgt ervoor dat de invulling en betekenisgeving van *queer* voor iedereen anders kan zijn, maar voor iedere student levert *queer* zijn iets bijzonders op, namelijk een gevoel van zelfverwezenlijking. Jongeren zijn op zoek naar hun eigen persoonlijkheid en dit wordt duidelijk in hun zoektocht naar de juiste termen, de juiste identificaties en de juiste invullingen van deze identificaties. Het gevoel van herkenning (deze term beschrijft wie ik ben) en het gevoel van erkenning (deze term zegt dat ik besta) spelen daarbij een belangrijke rol. In deze zin stelt ook Ghorashi (in Sunier, 2009: 48) dat erkenning en een positieve zelfdefinitie van individuen van essentieel belang is, niet alleen voor de zelfontplooiing van het individu, maar zelfs voor de samenleving als geheel (Ghorashi in Sunier, 2009: 48).

De zoektocht naar de eigen persoonlijkheid en de onderhandelingen die hiermee gepaard gaan resulteren niet alleen in de opkomst van de identificatie als *queer*, maar levert een verscheidenheid aan andere identificaties op, die volgens sommige critici een eindeloze opsomming oplevert van verschillende seksuele identificaties. Zo’n 20 jaar geleden bestond de afkorting nog enkel uit *LGB* (*lesbian, gay, bisexual*), inmiddels is deze al uitgegroeid tot

LGBTQ (*lesbian, gay, bisexual, transgender, queer*) en er zullen snel genoeg meer letters worden toegevoegd aan het ‘alfabet der seksualiteiten’ (Barber, 2013). Bijvoorbeeld door de opkomst van de termen *a-sexual, pansexual en polysexual*. *A-sexual* is een term die refereert aan mensen die geen seksuele verlangens voelen en zich dus tot niemand aangetrokken voelen (Greene & Croom, 2000). De term *pansexual*, of *omisexual*, zijn termen die refereren aan mensen die zich tot een ander persoon aangetrokken voelen waarbij gender en seksualiteit geen aandeel vormen in de aantrekkingskracht. Of zoals Hannah zegt: “*you just like someone for who they are*”. Het verschil tussen *pansexual* en *queer* zit verscholen in de achterliggende ideologie bij *queers*. *Queers* wijzen dominante systemen en *regimes* af, in tegenstelling tot *pansexuals* die deze ideologie minder sterk aanhangen (King, 2008). De term *polysexual* is een identificatie die refereert naar iemand die zich tot zowel mannen als vrouwen aangetrokken voelt, maar in tegenstelling tot de term *bisexual* een meer inclusief karakter heeft (King, 2008). Bisexualiteit zou de binarie en hiërarchie tussen homoseksualiteit en heteroseksualiteit namelijk versterken, door vaste categorieën en seksualiteiten (man/vrouw, hetero/homo) strikter vast te houden.

De letterlijke bevraging en opkomst van nieuwe en alternatieve seksualiteiten bevestigt de waarnemingen van ondermeer Wilson (e.a. 2010) en Murray (2000) dat er een verschuiving plaatsvindt van traditionele denkkaders naar vrije en moderne invullingen van gender en seksualiteit door middel van het inzetten en gebruiken van *negotiating strategies*. Het maken van eigen, individuele keuzes en jezelf zijn, ongeacht of ‘jezelf zijn’ wel of niet voldoet aan dominante verwachtingen vanuit de maatschappij, is daarbij de trend waar jongeren mee opgroeien (Wilson e.a, 2010: 178). Deze trend blijkt echter niet alleen onder homoseksuele (studenten) voor te komen, maar het inzetten van *negotiating strategies* is ook een veelvoorkomend fenomeen onder andere groepen studenten.

4.4 Onderhandelingsstrategieën bij andere groepen

Onderhandelingen over invullingen van de eigen identiteit en het laten zien van verschillende uitingen van gedrag afhankelijk van de situatie waarin we ons bevinden is natuurlijk niet iets wat enkel onder homoseksuelen gebeurt. Hoe mensen zich gedragen, hangt zoals eerder gezegd af van de concrete situatie. Dit geldt zowel voor de externe situatie (fysieke en sociale aspecten) maar ook voor de interne (lichamelijk en geestelijke)

situatie (Angenent, 2006: 77). Op deze manier vinden ook onder heteroseksuele studenten dagelijks onderhandelingen plaats, waarin invullingen van sociale constructen, zoals masculiniteit, heteronormativiteit en seksualiteit iedere dag opnieuw worden betwist.

4.4.1 Onderhandelingen bij heteroseksuelen

Het is woensdagavond, de Engelse pub is gevuld met jonge studenten, maar ook mannen op leeftijd, die genieten van een 'pint', terwijl de wedstrijd Real Madrid – Manchester United zojuist is begonnen. Ik hoor en zie de 'typisch' masculiene geluiden die bij een voetbalwedstrijd horen, geschreeuw en gescheld bij iedere kans die Manchester heeft en veel commentaar op de scheidsrechter. Al vrij snel na de aftrap hoor ik een groepje van vier mannen opmerkingen maken over Cristiano Ronaldo, de sterspits van Real Madrid. Een kale man schreeuwt met zijn gezicht vol afschuw: "oh common! He looks just like a male version of my daughter's barbie doll!" Deze opmerking en nog een paar meer, laten duidelijk merken dat metroman Cristiano Ronaldo in dit typisch masculiene domein, niet erg populair is. Echter, tijdens de rust hoor ik dezelfde groep mannen plannen maken voor komende zaterdag. Geheel tegen mijn verwachting in, besluiten de vier mannen naar club Revenge te gaan, de grootste gayclub van Brighton. De tweede helft van de wedstrijd wordt vervolgens op dezelfde manier hervat zoals de eerste helft is begonnen: al vloekend en tierend.

Op woensdagavond een biertje drinken en voetbal kijken in de kroeg en op zaterdagavond dansen in de *gay bar*. Ook heteroseksuelen bevragen dominante percepties van masculiniteit en maken daarbij afwegingen en keuzes die hun eigen identiteit vormgeven en beïnvloeden. Sociologe Pascoe (2012) observeert in haar etnografisch onderzoek onder heteroseksuele, Amerikaanse jongeren dat onderhandelingen over de eigen (seksuele) identiteit een dagelijkse praktijk is. De etnografie van Pascoe beschrijft hoe heteroseksuele jongeren dagelijks bezig zijn met het vermijden van de *fag identity*, een positie die wordt beschouwd als verachtelijk en buiten mannelijkheid wordt geplaatst (2012: 54). De *fag identity* wordt als het ware heen en weer gegooid als een hete aardappel waarbij de *fag* wordt getransformeerd in een symbool waaromheen discussies en onderhandelingen plaatsvinden over de inhoud en betekenis van masculiniteit, de zogenoemde *fag discourse* (Pascoe, 2012: 60).

Ondanks de eerdere bevindingen uit het onderzoek van de NUS (2012) naar uitingen van *Lad Culture* op verschillende universiteiten in Engeland, blijkt dat veel heteroseksuele studenten op de Universiteit van Sussex zich juist niet kunnen identificeren met deze cultuur en manier van leven. Sterker nog, veel heteroseksuele studenten zoeken naar manieren die hen van deze cultuur onderscheidt. Zo stelt bijvoorbeeld de 26-jarige, heteroseksuele Tim dat hij zich tijdens zijn middelbare school periode al niet kon identificeren met hegemonische percepties van masculiniteit en zich daardoor vaak buitengesloten voelde. Door zijn lange haar en alternatieve kledingstijl begon Tim zich nadrukkelijk af te zetten tegen de dominante masculiniteitsperceptie, maar ook inwendig begon hij langzaam gevoelens van dissonantie en afschuw te ontwikkelen. Tim begint zijn vaste vriendengroep steeds meer te haten en besluit daarom afstand te nemen van deze groep jongens en op zoek te gaan naar andere leeftijdsgenoten waar hij wel het gevoel heeft zichzelf te kunnen zijn. Deze houding, vertelt Tim, heeft ook zijn studentenleven beïnvloedt. Het continu zoeken naar een groep waarin hij zichzelf kan zijn, zonder te hoeven voldoen aan de verwachtingen binnen de *Lad Culture* (zoals veel drinken, typisch ‘masculien’ gedrag te uiten en mee te doen aan sociale evenementen) is bijvoorbeeld een belangrijke doelstelling geweest voor Tim. Inmiddels heeft Tim deze vaste vriendengroep waar hij volledig zichzelf kan zijn, waardoor hij minder de druk voelt vanuit de sociale codes van *Lad Culture*.

Net als onderhandelingen bij homoseksuelen leiden tot nieuwe seksuele identificaties, zoals *queer*, *a-sexual*, *pansexual* en *polysexual*, leiden onderhandelingen van heteroseksuelen tevens tot nieuwe en vrije (seksuele) identificaties. Onderhandelingen over invullingen van masculiniteit leiden volgens verschillende academici bijvoorbeeld tot de opkomst van de metroman of de *metrosexual* (Beynon, 2002; Genz & Brabon, 2009). De term *metrosexual* werd voor het eerst gebruikt door Mark Simpson in 1994, om een jonge, welvarende en rijke man te beschrijven. De metroman zou homoseksueel, heteroseksueel of biseksueel kunnen zijn, maar dit is volstrekt onbelangrijk, aangezien de metroman zichzelf ziet als een liefdesobject en is de metroman vooral uit op ‘lust’ bij anderen (Simpson in Genz & Brabon, 2009: 139). Bekende voetballers zoals Cristiano Ronaldo en David Beckham worden regelmatig bestempeld als metromannen, vanwege hun expliciete uiting van veranderende gendernormen. David Beckham publiceert bijvoorbeeld schaars geklede foto’s in allerlei typen *magazines*, waarin aspecten van consumptie, kapitalisme, mode en een *open mind*

wat betreft non normatieve seksualiteiten duidelijk zichtbaar worden (Coad, 2008: 181). De opkomst van de *metrosexual* is een uitkomst van onderhandelingen over gender en seksualiteit vanuit een heteroseksueel perspectief.

Door de bewegelijkheid en fluïditeit rondom gender en seksualiteit en door de dagelijkse onderhandelingen over invullingen van termen, definities en meer, raken gender en seksualiteit los van het biologische lichaam. Dat wil zeggen dat mannelijk gedrag niet per definitie gekoppeld is aan de mannelijke sekse en vrouwelijk gedrag niet per definitie gekoppeld is aan de vrouwelijke sekse. Op deze manier kunnen bijvoorbeeld ook meisjes masculiene eigenschappen inbedden en onderhandelen ook zij over invullingen van sociaal-culturele structuren en *regimes*.

4.4.2 Onderhandelingen bij vrouwen

De aanwezigheid en participatie van vrouwen en meisjes op verschillende sportvelden, zowel op de campus van Sussex als andere sportvelden verspreid over de stad, is één van de manieren om te illustreren hoe vrouwen masculiniteitspercepties bevragen én inbedden in hun dagelijkse leven en identiteit. Schippers (2002) noemt de manipulatie van bestaande genderrelaties tussen masculiniteit en feminiteit *gender maneuvering*. Sportiviteit en betrokkenheid bij typisch mannelijke sporten, zoals voetbal en basketbal, zorgen er daarnaast voor dat vrouwen sneller worden geassocieerd met mannelijkheid (Messner, 2002). Tijdens een spontaan georganiseerd basketbaltoernooi op een zonnige vrijdagmiddag in Brighton, wordt duidelijk hoe heteroseksuele meisjes door hun gedrag en uiterlijke kenmerken masculiene eigenschappen onderdeel maken van hun identiteit. Zo dragen de meisjes dezelfde ruime sportbroeken als de aanwezige mannen, met daarboven wijde basketbalshirts en felgekleurde sneakers. De meisjes lopen veelal met een *limp*, een soort hinken, welke wordt geassocieerd met een typisch mannelijke "*gangsta style*" (Pascoe, 2012: 122) en er wordt geluisterd naar ruige hip-hop muziek. De teksten zijn vaak seksistisch, en bevatten een denigrerende houding tegenover vrouwen. Desondanks zingen deze meiden mee met de nummers of dansen ze op de muziek. Wanneer een punt wordt gescoord tijdens het basketballen maken zowel de meiden als de jongens gebruik van dezelfde handdrukken, waarbij kort contact wordt gemaakt met de schouders door deze naar elkaar toe te bewegen. Naast het basketbalveld is ook een klein groepje aan het

breakdancen. Ook hier is een mix aanwezig van zowel jongens als meiden, met een sterk variërende leeftijd. Volgens Emerson (in Pascoe, 2012: 121) is de zogenoemde hip-hop cultuur, waarin basketbal en *breakdancen* kenmerkend zijn, een manier voor vrouwen en meisjes om hun onafhankelijkheid en *agency* uit te stralen. De aanwezigheid van vrouwen in ‘typisch mannelijke domeinen’ geeft aan dat de betekenisgeving en invulling van masculiniteit ook wordt bevraagd vanuit een vrouwelijk perspectief.

4.5 Vaste structuren en stereotypen

Ondanks de vele onderhandelingen van homoseksuelen, maar ook andere groepen studenten, blijkt dat sommige sociaal-culture structuren en *regimes* erg lastig te beïnvloeden zijn. Enerzijds proberen studenten door middel van allerlei nieuwe identificaties een eigen draai te geven aan dominante definities en verwachtingen vanuit de samenleving. De opkomst van (seksuele) identificaties als *queer*, *pansexual*, *a-sexual*, en *polysexual*, maar ook *the New Lad* en de *metrosexual* zijn hiervan een gevolg. Anderzijds wordt duidelijk dat veel factoren juist bijdragen aan het behouden van sociaal culturele standaarden. Dit heeft een link met *performativity* (Nagel, 2003). *Performativity* is volgens Nagel een zeer sterk mechanisme van sociale controle en sociale structurering van de maatschappij, in het bijzonder omdat *performativity* vaak onopgemerkt blijft en het als het ware opereert als een soort gevoel van intuïtie: “*performativity just seems to feel right or wrong*” (2003: 52). Deze “onzichtbare zijde” van gender en seksualiteitsconstructies maakt dat hegemonische structuren en regimes niet altijd ruimte bieden voor creatieve en nieuwe invullingen, maar in werkelijkheid zeer moeilijk veranderbaar zijn.

Het gebruik van stereotype beelden en typische uitingen van gedrag met betrekking tot gender en seksualiteit hebben in deze zin nog altijd een greep op de samenleving. Stereotype beelden van homoseksualiteit hebben te maken met een bepaalde standaard invulling van gedrag en uiterlijk, welke worden gekoppeld aan sekse en seksualiteit. Blashill en Powlishta stellen daarbij dat het belangrijkste kenmerk van *gay stereotypes* betrekking heeft op het overtreden van traditionele genderrollen (2009: 784). Homoseksuele mannen zouden daarbij karaktereigenschappen bezitten van de vrouwelijke sekse en zouden ook in andere opzichten overeenkomsten vertonen met heteroseksuele vrouwen. Homoseksuele vrouwen zouden eveneens meer gelijkenissen vertonen met (heteroseksuele) mannen

(Blashill & Powlishta, 2009: 784). Stereotypen zijn een manier om de wereld te simplificeren, waarbij kleine overeenkomsten tussen twee verschillende categorieën sterk worden uitvergroot (Blashill & Powlishta, 2009: 784). Stereotype beelden zijn daarom lastig te beïnvloeden en stellen de eigen *agency* van studenten flink op de proef. Soms worden stereotype beelden door studenten op de campus uit eigen initiatief geïnternaliseerd, bijvoorbeeld door de 19-jarige Hannah (die zichzelf een *butch lesbian* noemt) of door de 19-jarige Ben die de volgende post op facebook plaatste:

“I had an awesome dream that I was a dress designer and jewelry maker for celebrities and drag queens, was best friends with Adele and went on to have a career in musical theatre in the west end. I think I may have to give up my claim of not being a gay stereotype..” (Ben, 19)

Stereotype uitingen van gedrag kunnen ook onbewust worden geïnternaliseerd, wat leidt tot uitspraken als die van Alicia (23): *“my mom always knew I was gay from when I was very little”*, of Sam (20): *“none of my friends were really surprised when I came out”*. Andere studenten “voldoen” in deze zin niet aan het *gay stereotype*, waardoor zij hun seksualiteit vaker moeten uitleggen, zoals Emily (21): *“I have to explain myself a lot of times, people don’t expect me to be gay”* of Beth (20): *“people like to assume a lot, but they never seem to think being gay is actually an option.”* Deze verwachtingen van bepaald stereotype gedrag worden volgens Nagel (2003) veroorzaakt door middel van *performances*. Met *performance* verwijst Nagel naar de wijze waarop we onze lichamen presenteren naar anderen. Dit komt bijvoorbeeld tot uiting in de manier waarop we lopen, praten, zitten, de kleding die we dragen, handgebaren, oogcontact, fysiek contact, onze lichaamstaal en nog veel meer. Sommige sociaal-culturele structuren en stereotypen zijn vanwege *performances* en *performativity* daarom, ondanks alle processen van fluiditeit en bewegelijkheid, erg lastig te beïnvloeden.

4.6 Conclusie

Te midden van een debat tussen *structure* en *agency* proberen jonge (homoseksuele) studenten van de *University of Sussex* hun eigen weg te vinden naar persoonlijk geluk en welbevinden. Het doel is daarbij een positieve balans te vinden tussen enerzijds vastliggende structuren en anderzijds de persoonlijke wil en wensen voor de toekomst. Door enorme fluiditeit, bewegelijkheid en een sterke persoonlijke autonomie, die zowel de wereld om ons

heen kenmerkt als de levens van jonge studenten in Brighton, behoren traditionele invullingen van gender en seksualiteit definitief tot het verleden. De totstandkoming en opkomst van allerlei nieuwe (seksuele) identificaties, zoals *queer*, *a-sexual*, *pansexual*, *polysexual*, *metrosexual* en *the new lad*, is een duidelijke uitkomst van deze fluiditeit en toont tevens aan dat onderhandelingen over vastliggende gender- en seksualiteitsconstructies niet alleen onder homoseksuele (studenten) plaatsvinden, maar ook onder heteroseksuelen.

Gender en seksualiteit worden binnen deze onderhandelingen als losse entiteiten beschouwd door studenten. Door deze bewegelijkheid in te bedden in de vormgeving van hun eigen identiteit ontstaan allerlei combinaties van ‘typisch masculien’ gedrag en ‘typisch feminien’ gedrag bij studenten. De strikte verdeling in de maatschappij waarbij vaste genderrollen aan de biologische sekse worden gekoppeld wordt daarmee door studenten volledig verworpen. Er is behoefte aan enkel ‘jezelf zijn’, waarbij gefixeerde labels en categorieën in de huidige tijd hun waarde lijken te verliezen. (Homoseksuele) studenten van de Universiteit Sussex strijden op deze manier iedere dag (veel al onbewust) voor een eigen, creatieve en unieke invulling van de (homoseksuele) identiteit.

5. Conclusie en afsluiting

5.1 Conclusie

Na drie maanden veldwerk in Brighton, kan geconcludeerd worden dat het studentenleven voor homoseksuele, maar ook heteroseksuele jongeren uit verschillende, complexe lagen bestaan die onderling met elkaar in verbinding staan. Aan de oppervlakte lijkt Brighton een walhalla voor homoseksuelen, met ondermeer een gigantische *gayscene* waarin heteroseksuele en homoseksuele sferen door de cultuur van Brighton heen verweven lijken. Boodschappen van vrijheid, gelijkheid, tolerantie en acceptatie van homoseksuelen en alle positieve associaties die hiermee samenhangen, transformeren Brighton in een (*imagined*) Gay Utopia. De Gay Utopia staat symbool voor de bewegingsvrijheid van homoseksuele studenten om zich te kunnen ontwikkelen tot wie zij willen zijn. Echter, door de ‘ontdekking’ van *Lad Culture* en de zoektocht naar wat deze cultuur nu precies inhoudt en betekent voor (homoseksuele) studenten in Brighton, wordt een tweede, achterliggende en donkere laag zichtbaar van het Brightonse studentenleven. Door de ontdekking en ontrafeling van *Lad Culture* is het niet alleen duidelijk geworden dat gevoelens van onzekerheid kunnen leiden tot een algehele ‘backlash’ richting traditionele percepties van gender en seksualiteit. De confrontatie die (homoseksuele) studenten aangaan met betrekking tot deze tegenstrijdige ontwikkelingen, heb ik geprobeerd te verwoorden aan de hand van *negotiating strategies*. Iedere dag opnieuw maken studenten moeilijke, pijnlijke, levensbedreigende maar soms ook hele simpele beslissingen, keuzes en afwegingen, die ervoor zorgen dat constructies rondom gender en seksualiteit geen moment vastliggen of gefixeerd raken. Dit onderzoek heeft daarentegen juist aangetoond dat identiteitsvorming en onderhandelingen over gender en seksualiteit bestaan uit oneindige, bewegelijke en fluïde processen, waarin jongeren op zoek zijn naar de juiste vormgeving van hun eigen persoonlijkheid. Invullingen van masculiniteit, heteronormativiteit en (homo)seksualiteit zijn binnen deze processen onlosmakelijk aan elkaar verbonden, maar worden tegelijkertijd als losse entiteiten beschouwd. Hierdoor zijn allerlei nieuwe en vrije (seksuele) identificaties mogelijk, onder zowel homoseksuele studenten als heteroseksuele studenten. Samen vormen deze onderhandelingen over gender en seksualiteit een allesomvattende sociale *discours* waarin studenten op zoek zijn naar een positieve balans tussen vastliggende structuren en de eigen, persoonlijke wil en wensen. Het belang van persoonlijke autonomie, het maken van eigen keuzes en het

bepalen van eigen grenzen kenmerkt de keuzes die jongeren maken en daarnaast de wereld waarin deze jongeren opgroeien. De betekenisgeving en invulling van termen als masculiniteit, heteronormativiteit en homoseksualiteit is tenslotte geen monolithisch gegeven, maar een fluïde en bewegelijk proces, waarbij jongeren iedere dag opnieuw hun eigen bewegingsruimte creëren door middel van het inbedden van creativiteit en *'queerness'* in hegemonische discoursen.

5.2 Reflectie en aanbevelingen

De opbouw van deze thesis komt overeen met mijn persoonlijke reis en ervaring van het veldwerk. Bij aankomst in Brighton, begin februari 2013, waren mijn verwachtingen van Brighton hoog en positief, maar al snel word ik geconfronteerd met een flinke dosis aan realiteit en kom ik tot de conclusie dat niets in het leven van deze jonge homoseksuelen zeker is. *"The echoes of uncertainty"* weerspiegelt de centrale rol van deze onzekerheid in dit onderzoek, maar ook in een breder academisch debat, wanneer uitspraken worden gedaan over 'verandering'. Het doel van dit onderzoek was om de centrale begrippen van dit onderzoek (identiteit, gender en seksualiteit) te koppelen aan 'verandering', echter daarbij heb ik onderschat hoe prominent de rol van onzekerheid werkelijk blijkt. De verschillende *echoes of uncertainty* leiden in deze zin tot zowel positieve als negatieve gevolgen. Gevoelens van onzekerheid leiden tot reactionaire uitingen en reacties, echter, andersom veroorzaakt dezelfde onzekerheid ook instabiliteit in de samenleving waardoor er juist ruimte en bewegingsvrijheid ontstaat voor jongeren om nieuwe en eigen kaders te vormen wat betreft gender en seksualiteit. Het heeft lang geduurd voor ik ook de negatieve 'zijde' daadwerkelijk begon in te zien; liever bleef ik zweven in de luchtige en ontspannen sfeer die in Brighton zo gemakkelijk te proeven is.

Dit onderzoek is verricht onder zowel homoseksuele als heteroseksuele studenten in Brighton. Brighton als *the gay capital of Europe* leek daarbij de beste keuze voor het doen van dit onderzoek, juist vanwege de aanzienlijke zichtbaarheid van homoseksualiteit in de stad. Echter voor een meer holistisch beeld van veranderende gender- en seksualiteitsconstructies onder homoseksuelen in heel Engeland, zouden meer onderzoeken gedaan moeten worden buiten Brighton. In het bijzonder zou daarbij gekeken kunnen worden naar verschillen tussen noord en zuid Engeland wat betreft acceptatie van

homoseksualiteit. In dit onderzoek is daarnaast slechts minimaal gekeken naar verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten in hun onderhandelingen over gender en seksualiteit. Daarom zou in eventueel vervolgonderzoek gekeken kunnen worden naar verschillen tussen mannen en vrouwen in hun onderhandelingen over gender en seksualiteit. Ten slotte heb ik tijdens mijn veldwerk waargenomen dat ook de oudere generatie (vanaf ongeveer 40 jaar) worstelt met confrontaties tussen enerzijds eeuwenoude, sociaal-culturele structuren en *regimes* en vrije, liberale en moderne boodschappen anderzijds. Voor een meer compleet beeld wat betreft veranderende gender- en seksualiteitsconstructies in heel Engeland zou daarom ook gekeken moeten worden naar andere leeftijdsgeneraties.

5.3 Relevantie en boodschap

Daar waar in Engeland sinds juli 2013 het homohuwelijk officieel is toegestaan, is in Rusland een compleet ander beeld in het nieuws over acceptatie van homoseksuelen. Door de invoering van de anti-homo wet, begin juni 2013, is het in Rusland nu verboden informatie over homoseksualiteit te verspreiden of homoseksualiteit te promoten⁹. De meest verschrikkelijke verhalen duiken op, via internet en tv over neo-nazi groepen of 'homolokkers' zoals ze inmiddels worden genoemd, die Russische homoseksuele jongens ontvoeren, vernederen en martelen¹⁰. Duidelijk is dat discriminatie, uitsluiting en andere, soms levensbedreigende gevolgen, nog altijd reële uitkomsten blijken voor homoseksuelen wereldwijd. De strijd is daarom verre van gestreden en zullen wij, als antropologen, altijd kritisch moeten blijven wanneer uitspraken worden gedaan als 'gelijkheid' en 'verandering'. De antropologie heeft daarbij in mijn ogen niet slechts een academische rol, maar voelt een betrokkenheid met mensen die niet altijd de macht of middelen hebben zich te kunnen weren tegen grotere wereldmachten. Dit onderzoek komt door de ontwikkelingen in Rusland met een duivelse timing. Daar waar mijn onderzoek een boodschap van hoop moet zijn voor homoseksuelen wereldwijd en een steun in de rug, besef ik als geen ander dat anno 2013, de strijd voor volledige gelijkheid van homoseksuelen nog altijd niet gestreden is.

---

⁹ <http://nos.nl/op3/artikel/538355-antihomowet-olympisch-comite-vraagt-uitleg.html>

¹⁰ <http://nos.nl/op3/artikel/536834-russische-homolokkers-aangepakt.html>

Literatuurlijst

- Adams, G.R, Ryan J.H, Hoffman J.J, Dobson W.R en Nielson, E.C.
1985 Ego identity status, conformity behavior and personality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47 (5) 1091-1104.
- Anderson, B.
2006 *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London, Verso.
- Angenent, H.
2006 *Opvoeding en persoonlijkheidsontwikkeling*. Baarn, Hbuitgevers.
- Appadurai, A.
2002 *Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy*. Malden, Blackwell Publishing.
- Barber, M.
2013 Gender's Alphabet Soup. *USA Today Magazine*, 141 (2812): 51-51
- Bauman, Z.
2011 *Collateral Damage. Social Inequalities in a Global Age*. Cambridge, Polity Press.
- Bergman, D.
1993 *Camp Grounds: Style and Homosexuality*. Massachusetts, University of Massachusetts Press.
- Beynon, J.
2002 *Masculinities and Cultures*. Virginia, Open University Press.
- Blashill, A.J en Powlishta, K.K.
2009 Gay Stereotypes: The use of sexual orientation as a cue for Gender-Related attributes. *Sex Roles*, 61: 783- 793.
- Butler, J.
1993 Critically Queer. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*, 1 (1): 21.
- Coad, D.
2008 *The Post-Boom in Spanish American Fiction: Gender, Sexuality, and Sport*. Suny Press.
- Connell, R.W.
2005 *Masculinities*. Cambridge, Polity Press.
- DeWalt, K.M en DeWalt, B.R.
2011 *Participant Observation: a Guide for fieldworkers*. Lanham, Altamira Press.
- Eriksen, T.H.
2007 *Globalization: The Key Concepts*. Oxford, Berg Publishers.

Erikson, E.

1980 *Identity and the Life Cycle*. New York: W.W Norton.

Genz, S en Brabon, B.A.

2009 *Postfeminism: Cultural Texts and Theories*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Giddens, A.

1991 *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge, Polity Press.

Gorman-Murray, A.W en Wait, G.R. en Gibson, C.R.

2007 Chilling out in the country? Interrogating Daylesford as a 'gay/lesbian rural idyll'. *Queer space: centres and peripheries* (pp. 1-7).

Greene, B en Croom, G.L.

2000 *Education, Research and Practise in Lesbian, Gay, Bisexual and Transgendered Psychology: A Resource Manual*. London, Sage Publications.

Gupta, A en Ferguson, J.

1992 Beyond "Culture": Space, Identity, and the Politics of Difference. *Cultural Anthropology*, 7 (1): 6-23.

Hall, S.

1991 Ethnicity: Identity and Difference. *Radical America*, 23 (4): 9-20.

Harvey, D.

1990 *The Condition of Postmodernity. An Enquiry into the Origins of Cultural Change*. Cambridge, Blackwell Publishing.

Hedetoft, U en Hjort, M.

2002 *The Postnational Self; Belonging and Identity*. Minneapolis, University of Minnesota Press.

Jeppesen, S.

2010 Queer anarchist autonomous zones and publics: Direct Action vomiting against homonormative consumerism. *Sexualities*, 13 (4): 463-478.

Juris, J.S.

2008 *Networking Futures. The movements against corporate globalization*. Durham and London, Duke University Press.

King, A.R.

2008 Uncertainty and Evolution: Contributions to Identity Development for Female College Students who Identify as Multiracial/biracial-bisexual/pansexual. Iowa State University: ProQuest.

McDowell, L.

2000 The Trouble With Men? Young People, Gender Transformations and the Crisis of Masculinity. *International Journal of Urban and Regional Research*, 24 (1): 201-209.

Messner, M.

2002 Taking the Field: Women, Men and Sports. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Murray, D.A.B

2000 Between Rock and a Hard Place: The Power and Powerlessness of Transnational Narratives among Gay Martinican Men. *American Anthropologist*, 102 (2): 261-271.

Murray, D.A.B

2006 Homeboys: uses of home by gay Australian men. *Social & Cultural Geography*, 7 (1): 53-69.

Nagel, J.

2003 Race, Ethnicity and Sexuality: Intimate Intersections, Forbidden Frontiers. Oxford, Oxford University Press.

National Union of Students

2012 That's what she said. Women students' experiences of Lad Culture in Higher Education.

Oswin, N.

2008 Critical geographies and the uses of sexuality: deconstructing queer space. *Progress in Human Geography*, 32 (1): 89-103.

Padilla, M.B, Hirsch, J.S, Munoz-Laboy M, Sember, R.E en Parker, R.G

2007 Love and Globalization: transformations of intimacy in the contemporary world. Nashville, Vanderbilt University Press

Pascoe, C.J.

2012 Dude you're a fag. Masculinity and sexuality in high school. Berkely and Los Angeles, University of California Press.

Richardson, D en Seidman, S.

2002 Handbook of lesbian and gay studies. Durham, Duke University Press.

Schippers, M.

2002 Rockin'out of the Box. New Brunswick, Rutgers University Press.

Schulman, S.

1994 My American History: lesbian and gay life during the Reagan/Bush years. Routledge Chapman & Hall.

Sunier, T.

2009 Antropologie in een zee van verhalen. Amsterdam, Aksant.

Wade, J.C en Donis, E.

2007 Masculinity Ideology, Male Identity and Romantic Relationship Quality among Heterosexual and Gay Men. *Sex Roles*, 57: 775-786.

Whitehead, J.C.

2011 Risk, Marriage, and Neoliberal Governance: Learning from the Unwillingly Excluded. *The Sociological Quarterly*, 52 (1): 293-314.

Wilson, B.D.M, Harper, G.W, Hidalgo, M.A, Jamil, O.B, Torres, R.S, Fernandez, M.I

2010 Negotiating Dominant Masculinity Ideology: Strategies used by Gay, Bisexual and Questioning Male Adolescents. *American Journal of Community Psychology* , 45 (1-2): 169 – 185.